

සංවිධාන කරණය

මුද්ධිමය ගවේෂණයක ක්ෂේත්‍රයක්වන ආරක්ෂාමය
දෙවන වෙළුම - පළමු කලාපය | 2021 සැප්තැම්බර්

හුස්මට අහසක් - සංවිධානමය විමසුම

සමාජ සංවිධාන අධ්‍යයනාංශය
මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

දෙවන වෙළුම
පළමු කලාපය
සැප්තැම්බර් - 2021

ISSN 2756-9012

ප්‍රකාශනය
විෂය සංගමය
සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංශය
මානව ශාස්ත්‍ර හා සමාජ විද්‍යා පීඨය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

“හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම”

පටුන

12 හුස්මට අගයක්
සංඛ්‍යානමය විමසුම

15 රැකගනිවි හුස්ම පොදු

16 පරිසරය සුරැකීමෙහි ලා
පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි
භූමිකාව

19 ජීවයක සහකම්පනය

20 හුස්මේ
සමීකරණය
හුස්මක විලෝමය

22 නිල් සයුරේ
කලු පැල්ලම්

26 හඬක් නොදෙන
මවගේ හැඬුම

27 තුරු වියනක
මළුගම

28 හුස්මට අගයක් දෙන
නකල්ස් වන රක්ෂිතයේ
භූගෝලීය, දේශගුණික,
පාරිසරික හා ජල විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ

30 අසමමිතික
ආදේශනය

31 සංඛ්‍යානයක
සොබා කියවීමක්

32 මිහිකනේ ජීවය රකින
වාක්ෂලතාවෝ

34 මිලකරණ හුස්ම

35 සුරකිමු පරිසරය
නොලැබෙන අගය

37 හුස්මට අගයක් සොයා
මිහිමවගෙන් සිහි කැඳවීමක්

38 මිනුම්ගත වූ
මිහිමඬල
සුසුමට හුස්මක්

39 හුස්මට
අගයක්

40 සංඛ්‍යානයෙන්
දිවි මග දිනුවෝ

43 හිතට වද
දෙන ගැටලුවකි
අප අත රැඳුණු යුතුකම

45 හිඟ වූ
සම්පත

46 විසඳුමක්
සොයා

48 ප්‍රභේදිකාව

50 දැනුමට බිඳක්

55 හුස්මක් අහිමි වීමක්

56 සොබා ඡායා

59 ප්‍රොෆෙසර් ඇල්ෆා
සහ ස්ටීට් පොඩ්ඩා

සඟරා සංස්කාරක කමිටුව

ජ්‍යෙෂ්ඨ කවිකාචාර්ය
ආචාර්ය ඩී. පී. ජේ. මානෝල් මිය
සඟරා උපදේශක

කවිකාචාර්ය
බුද්ධි සෙනෙවිරත්න මිය
ජ්‍යෙෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක

ගජේෂි ලියනගේ
කමිටු සාමාජික

කුමරුලි රාජසිංහ
කමිටු සාමාජික

සදරේණු අබේවික්‍රම
කමිටු සාමාජික

පරිගණක උපදේශක
ඩිලානි පතිරගේ මෙනවිය
සඟරා සංස්කාරක

පරිගණක උපදේශක
දේශානි ප්‍රසාංගි මෙනවිය
සඟරා සංස්කාරක

සෙවිවන්දි ජේරත්
කමිටු සාමාජික

සදන් බුද්ධික
කමිටු සාමාජික

රශ්මි ජයකොඩි
කවිත්වය සඟරා සංස්කාරක

නිමලියා විජේරත්න
කවිත්වය උප සඟරා සංස්කාරක

නිබඳ සහයට - හදැනි අගයක්

ඉස්පිලි, පාපිලි, අකුරු එකතු වූ සමීකරණවල
විචලනයන් අඩු කර
නිවැරදි දිශාවකට අප ව යොමු කිරීමට
නිබඳ ව සහය දුන්
සුරේෂ් නාලක ගුරු පියාණනි...
වටිනාකම ධන කර
නව හුස්මක් ලබා දෙමින්
වික්‍ර කතාව හැඩ කෙරු
මෙහා රණතුංග සොයුරාණනි...
අරේඛිය කාර්යයන් මැද
සෝදුපත් පරිශීලනයෙන්
නිරන්තර සහය දුන්
වාසනා, නිපුණි සොයුරියනි...
අගයක් නොදෙන හුස්මට
අගයක් දෙනු වස්
මේ දැරූ වෙහෙසට
සිබි සියලු දෙනාට ම
කෘතඥත්ව පුරවන ගෞරවනීය ස්තූතිය!

උපදේශකතුමියගේ පණිවිඩය

ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාචාර්ය, ආචාර්ය ඩී. පී. කේ. මානෙල් මහත්මිය

කවර රටක වුව ද, මනුෂ්‍ය ප්‍රජාව සතු දැනුම, කුසලතා සහ ආකල්ප ඔප්නංවා ගැනීමට පොතපත කියවීම, ඒ ඔස්සේ සිතීම සහ ක්‍රියාත්මක වීම අතිශයින් ම වැදගත් වේ. ලාංකීය ජන සමාජය තුළ නන් අයුරින් ප්‍රකාශයට පත් වූ පොතපත බහුල වුව ද, ඉන් ප්‍රයෝජන ගන්නා පිරිස සීමා සහිත බව නොරහසකි. විවිධ දැනුම් මට්ටම්වලට ගැලපෙන අයුරින් බහුවිධ මාධ්‍යය ඔස්සේ ග්‍රන්ථකරණයට ඉඩ හසර ලාංකීය සමාජය සතු ව පැවතිය ද, වර්තමානයේ බොහෝ තරුණ ප්‍රජාව මෙන් ම මැදිවිය පසු කරන ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපාර්ශ්වය ම කියවීමේ පුරුද්දෙන් ඇත් වී තාක්ෂණයට තම දෙනෙත, ඇඟිලි තුඩු හා මොළය යොමු කොට එහි වහලුන් බවට පරිවර්තනය වීම යුගයේ අවාසනාවකි. "තාක්ෂණය" යනු දැනුම සෙවීමට භාවිත කරන මෙවලමක් වුව ද, භාවිත කරන්නන් විසින් "කියවීමෙන් මිනිසා සම්පූර්ණ කරයි" යන පුරාණ කියමනෙහි අර්ථය මිලාන වි යාමට ඉඩ හරිමින් කටයුතු කරනු ලබයි. එවන් වටපිටාවක මෙවර ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංශයෙහි විද්‍යාර්ථීන්, අධ්‍යයන සහ අනධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයෙහි නොමසුරු කැපවීම මත කියවීමට රුචිකත්වයක් දක්වන ප්‍රජාව වෙනුවෙන් සම්පාදිත, "සංඛ්‍යාත සරණිය" දෙවන වෙළුමෙහි පළමු කලාපය "හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම" යන තේමාව යටතේ එළි දැක්වීමට කටයුතු කරයි.

වර්තමානයේ විශ්වීය වශයෙන් මනුෂ්‍ය ප්‍රජාව මුහුණ දී සිටින කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය ද, කාලයෙන් කාලයට මිනිසාට අත්විඳීමට සිදු වන තවත් එක් බේදවාචකයක් මිස එය හදිසියේ ඇති වූවක් නොවන බවට ඉතිහාසය සාක්ෂි දරයි. මානව ප්‍රජාව සෞඛ්‍යදහමට සිදු කරන අකටයුතුකම් වෙනුවෙන් පෙරළා සෞඛ්‍යදහම විසින් ලබාදෙන ප්‍රතිචාර එතරම් සුන්දර නොවන බව අප අත්විඳින අත්දැකීම් අනුව තරයේ මතක තබා ගත යුතු ය. ස්වභාවික ව ගන්නා හුස්ම, කෙලෙසක නිෂ්පාදනය වන්නේ ද යන්න තරම් සිතීමටවත් අවැසි නොවන මිනිසුන් ජීවත් වන සමාජයක අතළොස්සක් හෝ හඩක් නැගීමට ඉදිරිපත් වීම ද, ඇගයීමට ලක් විය යුතු ය. සත්ත්ව ප්‍රජාවේ පණ නල සුරක්ෂිත වීම උදෙසා සෞඛ්‍යදම් මාතාව කරනු ලබන උත්කෘෂ්ට වූ කැපකිරීමට කෙසේ නම් වටිනාකමක් ලබා දෙන්නේ ද යන්න සංඛ්‍යාතමය ඇසින් දකින්නේ කෙලෙස ද යන්නට විවරණයක් සැපයීම මෙම සඟරාවෙහි අන්තර්ගත නිර්මාණ මගින් සිදු කරයි. "සංඛ්‍යාත සරණිය" හුදෙක් තවත් එක් සඟරාවක් ලෙස පොත් රාක්කවල හුදෙකලා නොවී දැනුම, ආකල්ප සහ කුසලතාවලින් පිරි මිනිසුන් තනන්තට උපකාරී වූ නිර්මාණ එකතුවක් ලෙස මානව ප්‍රජාව අතර ප්‍රචලිත කිරීමට ශක්තිය ධෛර්යය ලැබේවා!

ජ්‍යෙෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක සටහන

කලීකාචාර්ය, බුද්ධි සෙනෙවිරත්න මහත්මිය

මිහිකත මත වෙසෙන සියලු ම ජීවින්ගේ හුස්ම පොදු රැක දෙන මිහිමවගේ වටිනාකම නොහඳුනනා යුගයක "හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම" යන තේමාව යටතේ සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංශය මඟින් ප්‍රකාශයට පත් කරන "සංඛ්‍යාත සරණිය" සඟරාවේ දෙවන වෙළුමෙහි පළමු කලාපය ඔබ අතට පත් කරන්නේ ඉතාමත් සතුටිනි.

පවතින කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය හමුවේ ඇති අභියෝගවලට මුහුණ දෙමින් මාර්ගගත ක්‍රමයට සියලු ම ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන් සම්බන්ධ කර ගනිමින් නවමු විශේෂාංග ඇතුළත් කර මෙවර කලාපය මෙසේ ඔබ හමුවට ගෙන ඒමට හැකි වූයේ සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංශ විෂය සංගමයේ සිසුන්ගේ එකමුතුකම, උද්යෝගය, කැපවීම වැනි ගුණාංග නිසාවෙනි. උපාධි අපේක්ෂකයෙකු සැබෑ විද්‍යාර්ථියකු වීමට නම් විෂයය දැනුමට පරිබාහිර ව සමාජීය පරිසරයේ කාලානුරූපී ව ඇති වන තත්ත්වයන් කෙරෙහි ද සවිඥානික ව බැලීම අවශ්‍ය වේ. කාලීන මාතෘකා තෝරා ගනිමින් ඒවා පිළිබඳ ව විචාරශීලී ව සහ තම නිර්මාණශීලිත්වය මුසු කර ගනිමින් කියවන්නා හට ඉතාමත් සුක්ෂ්ම මෙන් ම වින්දනාත්මක ලෙස හරවත් කරුණු සන්නිවේදනය කිරීම පහසු කාර්යයක් නොවේ. සිසු දරුවන් විසින් මෙම වගකීම මැනවින් තේරුම් ගනිමින් එම කර්තව්‍යය මෙවර කලාපයේ ද සාර්ථක ව සිදු කර තිබීම අගය කළ යුතු වේ.

සංඛ්‍යාත සරණිය පළමු වෙළුමේ සිට අවශ්‍ය සෑම විටෙක ම මාර්ගෝපදේශ ලබා දුන් හිටපු අධ්‍යයනාංශ ප්‍රධාන ආචාර්ය ඩී. පී. කේ. මානෙල් මහත්මිය කෘතචේදී ව සිහිපත් කරමි. එසේ ම පළමු වෙළුමෙන් ලද අත්දැකීම් බෙදාහදා ගත් එහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක කලීකාචාර්ය දිලාමි ඉලංගසේකර මහත්මිය ඇතුළු අධ්‍යයනාංශයේ අධ්‍යයන සහ අනධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයේ සියලු ම දෙනා ලබා දුන් සහයෝගයට ස්තූතිවන්ත වෙමි. සඟරාවේ වැඩ කටයුතු නිරවුල් ව සිදු කිරීමට සහය දුන් සහාය කලීකාචාර්යවරියන් වන දේශානි ප්‍රසංගි මෙනවිය සහ ඩිලානි පතිරගේ මෙනවිය ද මෙම කාර්යයේ ආරම්භයේ සිට ම තම වගකීම මැනවින් තේරුම් ගනිමින් මනා සංයමයෙන්, එකමුතු ව කටයුතු කරන ලද කනිෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක රශ්මි ජයකොඩි සහ කනිෂ්ඨ උප සඟරා සංස්කාරක නිමිෆියා විජේරත්න ඇතුළු සඟරා සංස්කාරක කමිටුවේ සියලු ම සාමාජිකයින්ට ද ස්තූති කරමි. කමිටු සාමාජිකයින් නොවුණ ද අවශ්‍ය මොහොතේ දී මෙම සඟරාවේ ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීමට දායකත්වය සැපයූ සිසු දරුවන් ද සෙනෙහසින් සිහිපත් කරමි. සඟරාවක සාර්ථකත්වය පිටුපස ඇති අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වන්නේ එයට කතුවරුන්ගෙන් ලැබෙන දායකත්වය යි. මෙවර කලාපය සඳහා නිර්මාණ ලබා දුන් සියලු ම කතුවරුන් හට සඟරා සංස්කාරක කමිටුව වෙනුවෙන් ස්තූතිය සහ සුභ පැතුම් එක් කරමි.

මිහිමව ඇයගේ සියලු ම දරුවන් කෙරෙහි දක්වන්නේ එක හා සමාන වූ සෙනෙහසකි. ඇයගේ දරුවන් අතරින් මනසින් උසස් යැයි සලකන මනුෂ්‍ය වර්ගයාගෙන් සමස්ත පරිසරයට සිදු වන හානිය උහුලා ගත නොහැකි තරම් ය. ආත්මාර්ථකාමී මිනිසුන්ගෙන් තරම් වෙන කිසි ම සත්ත්වයකුගෙන් මිහිමවට මෙවන් තර්ජනයක් නොමැත. මෙම අවාසනාවන්ත තත්ත්වය නොපමා ව වෙනස් විය යුතු ම ය. පරිසරයට ආදරය කරන, එහි අයිතීන් වෙනුවෙන් හඬ නැගිය හැකි පෞරුෂත්වයෙන් පිරිපුන් පරපුරක් බිහි විය යුතු යුගයක් වෙත අප පැමිණ ඇත. මෙවන් පසුබිමක "හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම" හරිතවත් පරපුරක් බිහිකිරීමට උපස්ථම්භයක් වේවා!

හරිතවත් අනාගතයක්!

කනිෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක සටහන

කනිෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක, රශ්මි ජයකොඩි

හද කුළින් නැගුණා වූ දහසකුත් සිතුවිලි තෙලිකුඩින් සේයා කර නිමවූ සිත්තම සංඛ්‍යාත සරණියෙහි කනිෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක ලෙසින් වදන් වැල් අමුණන්නට අවසරයි.

බුද්ධිමය ගවේෂණයක සෞන්දර්යාත්මක ආඛ්‍යානය “සංඛ්‍යාත සරණිය” සඟරාවේ දෙවන වෙළුමෙහි පළමු කලාපය “හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම” යන තේමාව පෙරටු කරගනිමින්, පවතින කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය හමුවේ වුව ද ප්‍රකාශයට පත් කරන්නේ අප සැමගේ හසකැන් මැදිනි.

සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනයන්ගේ ශිෂ්‍ය ශිෂ්‍යාවන්ගේ නිසඟ කුසලතා විවිධ අයුරින් කලඑළි නැටීමට “සංඛ්‍යාත සරණිය” මහඟු තෝතැන්නකි. එම තෝතැන්න එළිපෙහෙළි කර දුන් හිටපු අධ්‍යයනයන්ගේ ප්‍රධාන ආචාර්ය ඩී. පී. කේ. මානෙල් ගුරු මෑණියන් හට හදේ ගලනා සෙනෙහස පුද දෙන්නේ හෘදයාංගම ගරුත්වයෙනි. එමෙන් ම පළමු වෙළුමෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක කපීකාචාර්ය දිලාමි ඉලංගසේකර ගුරු මෑණියන් ද නිබඳ අපගේ සෙවණැල්ල වූ බව සිහි කරන්නේ ද හෘදයාංගම ගරුත්වයෙනි. අප වෙත පැමිණි අනේකවිධ බාධක හමුවේ නොසැලී නැගී සිටීමට වෙර විරිය ලබා දුන් මෙවර සඟරා සංස්කාරක කමිටුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ සඟරා සංස්කාරක කපීකාචාර්ය බුද්ධි සෙනෙවිරත්න ගුරු මෑණියන්ට ද කුඩි මල් පුද කරන්නේ ඉමහත් ස්තෝහයකිනි. තවද නිරවුල් හා හරවත් වෙළුමක් ඉදිරිපත් කරන්නට අඩුපාඩු සකසා දී අප පසුපස හිඳිමින් සහාය දුන් කපීකාචාර්ය සුරේෂ් නාලක ගුරු පියාණන්ටත් දේශනා ප්‍රසංගි සහ ඩිලානි පතිරගේ යන ගුරු මෑණියන් දෙපළටත් කෘතඥතාව පිරි ස්තූතිය පුද කර සිටිමි. එමෙන් ම නිබඳ ව ම සංඛ්‍යාත සරණිය වටා හිඳිමින් අප සැවොම දිරිගන්වන්නට සහයෝගය ලබා දුන් අධ්‍යයනයන්ගේ සියලු ම ආචාර්යවරුන්ටත් අනධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයටත් සඟරා සංස්කාරක කමිටුවේ කෘතචේදීත්වය මම මෙසේ පුද කරමි.

තව ද වචන, අකුරු අතරින් හරවත් සංඛ්‍යාත සරණියක් බිහි කිරීමට මා හා නිරන්තරයෙන් රැඳී සිටි සඟරා සංස්කාරක කමිටුවේ සාමාජික සාමාජිකාවන්ටත් අරුත්බර නිර්මාණ ලබා දුන් අධ්‍යයනයන්ගේ සියලු ම ආචාර්යවරුන්ටත් මාගේ සහෝදර සහෝදරියන්ටත් සහ පවතින කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය මත වුව ද නන් අයුරින් සියලු කාර්යයන්ට උදව් උපකාර ලබා දුන් සියලු ම දෙනාටත් මාගේ කෘතචේදී ස්තූතිය පුද කර සිටිමි.

කර්කෂ වර්තමානයෙන් මිදී හරිත වර්ණ අනාගතයකට මඟ හසර විවර කිරීමට අප සැමගේ ම දැන් එක්විය යුතු කාලය එළැඹ ඇත. අනාගතය ගොඩනැගීම සිදුවන්නේ වර්තමාන තරුණ පරපුරේ දැක්ම මතිනි. එනයින් “හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම” වෙළුම මගින් අගයක් නොදෙන හුස්මට අගයක් ලබා දෙනු වස් සහාද ආමන්ත්‍රණයට මඟ හසර විවර වේවා!

හුස්මට අගයක් සංඛ්‍යාතමය විමසුම

“අප සැමට ම මුණගැසෙන පරිසරය අප සැමට අන්‍යෝන්‍ය උනන්දුවක් ඇති කරන තැනකි. එය අප සියලු දෙනා බෙදාගන්නා එක ම දෙය ය.”

- ලේඩ් බර්ඩ් ජොන්සන් -

පරිසරය වනාහි හුදෙක් අප අවට වටපිටාව පමණක් නොව, එය සත්ත්වයන්ගේ ජීවයෙහි පැවැත්මේ තිඹිරිගෙය යි. මිනිසාගේ ප්‍රාණයේ උරුමක්කරුවා වන්නේ පරිසරය යි. ගංගා, ඇළ දොළ, ගස්වැල් පමණක් නොව සත් සමුදුර ද හුස්මේ නිර්මාපකයන් වේ. දැනට ජීවය පවතින එක ම ග්‍රහලෝකය වශයෙන් සෞරග්‍රහ මණ්ඩලයේ ආඩම්බරකාරයා වන්නේ පෘථිවිය යි. මන් ද, ජීවයේ පැවැත්මට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් වායුව (O₂), ජලය (H₂O) වැනි මූලික සංඝටක කුළින් සැදුම්ලත් එක ම ග්‍රහලෝකය වීම හෙයිනි. එහෙයින් ඔක්සිජන් වායුව නිබඳව ලබා දෙන අවට පරිසරය, ධරණ කලයට මහත් ආශීර්වාදයකි.

ශාකයන්ගේ ප්‍රභාසංස්ලේෂණය කරණ කොටගෙන මිනිසාට ප්‍රාණය ලබා දීමට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් වායුව නිපදවයි. මිනිසාට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් වායුවෙන් 49% පමණ ප්‍රමාණයක් නිපදවන්නේ ශාක ප්‍රජාව හෙවත්, වනාන්තර පද්ධතිය විසිනි. ඇමරිසන් වනාන්තරය පෘථිවියේ හදවත ලෙස හඳුන්වන්නේ ලෝකයට අවශ්‍ය ඔක්සිජන් වායුවෙන් 20% ලොවට දායාද කරන නිසාවෙනි. ඔක්සිජන් නිපදවන මහා බලාගාරයක් ලෙස වනාන්තර පරිසර පද්ධතිය හඳුන්වන්නේ ඒ සා වූ සුවිශාල දායකත්වය නිසා ය. අහිතකර වායූන්ගෙන් පරිසරය ආරක්ෂා කරන මහා නියමුවා වන්නේ ශාක ප්‍රජාව යි.

සාගරය, ජීවයට අවශ්‍ය හුස්ම නිපදවන තවත් ඔක්සිජන් බලාගාරයකි. මන් දයත්, පෘථිවියට අවශ්‍ය කරන ඔක්සිජන් අවශ්‍යතාවෙන් 50% - 80% ප්‍රමාණයක දායකත්වයක් ලබා දෙන්නේ සාගරය මඟිනි. මෙම නිෂ්පාදනය සිදු කරන්නේ සාගර ජලවාංග, ඇල්ගී සහ ප්‍රභාසංස්ලේෂණය කළ හැකි ඇතැම් බැක්ටීරියා මඟිනි. විශේෂයෙන් ආසියාටික් (Phytoplankton) නමැති පෘථිවියේ පවතින කුඩා ම ප්‍රභාසංස්ලේෂණ පැළෑටියෙහි දායකත්වයෙනි.

වර්තමානය වන විට හුස්ම බෙදන පාරිසරික කර්මාන්තශාලා වෙනුවට හුස්ම නසන කර්මාන්තශාලා හේතුවෙන් හුස්ම සඳහා ජීවයන්ට එල්ල වී ඇත්තේ මහත් තර්ජනයකි. ගෝලීය වශයෙන් ගොඩබිම් වනාන්තර පැවැත්ම ගත් විට 2001 සිට 2019 දක්වා 27% ක වනාන්තර ප්‍රමාණයක් අහිමි වී ඇත. මේ සඳහා වනාන්තර එළි කිරීම, කර්මාන්තශාලා ආදී මිනිස් කටයුතු සෘජු ලෙස බලපා තිබේ. සමුද්‍රීය ජෛව විවිධත්වයට ද එල්ල වී ඇති අභියෝගයන් රාශියකි. විශේෂයෙන් විෂ රසායන හේතුවෙන් සාගර පරිසර පද්ධතිය විනාශ වීම, කොරල්පර කැඩීම් වැනි ක්‍රියා කලාපයන් නිසා සාගරයේ ඔක්සිජන් නිපදවන ප්‍රභේද විනාශ වෙමින් පවතී. මේ නිසා සාගර ජීවීන් මුහුණ දෙන්නේ ද සුවිශාල අභියෝගයකට යි.

අමීල වූ හුස්ම මිලක් නොගෙන ගත් මනුෂ්‍යයාට වර්තමානය වන විට හුස්මට මිලක් නියම කර ලබා ගැනුමට සිදු වී ඇත. එයට හේතුව මිනිස් ක්‍රියාකාරකම්වල අවශේෂ වූ

ප්‍රතිඵලය වේ. වර්තමානයේ ඉන්දියාව වැනි සංවර්ධනයේ කිරුළ පළඳින රටවල්වලට පවා පරිසර දූෂණයේ අතුරු ප්‍රතිඵලවලට මුහුණ දෙමින්, හුස්ම පොදු පවා මිල නියම කර ලබා ගැනුමට සිදු ව ඇත. ශ්‍රී ලංකාව ද ඒ අවාසනාවන්ත ඉරණමට වර්තමානය වන විට අත වනමින් සිටී. වර්තමානය වන විට 29% පමණ සුළු වනාන්තර ප්‍රමාණයක් උරුම වී ඇත්තේ ද හුස්මක විශේෂ කඳුළු කතාවකට මඟ පාදමිනි. කඩොලාන පරිසර පද්ධති, විල්ලු, ජලාශ ආදී වූ හුස්ම සඳහා මූලාශ්‍ර විනාශ මුඛයට සංවර්ධන මුවාවෙන් ඇද දමමින් පවතී.

සමුද්‍රීය පරිසරය ද සුවිශාල වූ හානියකට ලක් ව පවතී. එයට කදිම නිදසුන වන්නේ පසුගිය දා ගිනිබත් වූ එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නෞකාවෙන් සිදු වූ තක්සේරු කිරීමට නොහැකි තරම් වූ සමුද්‍රීය පරිසර විනාශය යි. එයින් සිදු වූ විශාල පාරිසරික හානියේ ප්‍රතිවිපාක වර්තමානයට වඩා අනාගත මනුෂ්‍යයාට මෙන් ම සත්ත්වයන්ට ද විඳින්නට සිදුවනු ඇත. එය නැවතත් යථා තත්ත්වයට පත්වීමට වසර ගණනාවක් ගතවනු ඇත.

අතීතයේ සිදු වූ පරිසර විනාශයේ අතුරු ප්‍රතිඵල වර්තමාන පරපුර භුක්ති විඳිමින් සිටී. වර්තමානයේ සිදුවන පරිසර විනාශයේ අතුරු ප්‍රතිඵල භුක්ති විඳිමට සිදුවන්නේ නූපන් මතු පරපුරකට යි. වර්තමානය වෙතත් කළ නොහැකි වුව ද, අනාගතය සඳහා හුස්ම පොදු රැක ගත හැකි ය. පරිසරය ආරක්ෂා කොට ගනිමින් හුස්මට අගයක් එක් කිරීම වර්තමාන පරපුර සතු භාරදුර වගකීමකි. විශැකී යන හුස්ම පොදු රැක ගනිමින් කාන්තාර භූමි හරිත පැහැයෙන් සැරසීමෙහි යුතුකම පෙරදැරිව කටයුතු කළ යුතු කාලය එළඹ ඇත.

මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨයේ සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංශය මඟින් ඉදිරිපත් කරන සංඛ්‍යාත සරණිය සඟරාවෙහි, දෙවන වෙළුමෙහි පළමු කලාපය, “හුස්මට අගයක් - සංඛ්‍යාතමය විමසුම” යන තේමාව පෙරදැරි ව නිර්මාණශීලී සෞන්දර්යාත්මක විමසුමකින් පාඨක මනසෙහි විශැකී යන හුස්ම පොදුට අගයක් ලබාදීම මෙහි ලා දරන එක් ප්‍රයත්නයකි.

මූලාශ්‍ර:
Culver, M., Marshak, A. R., Arzayus, F., Dusek, G., Gittings, S., Hilla, S., Moustahfid, H., Uhrin, A. V., & Weston, N. (n.d.). Assembled by the National Ocean Service Coastal Science Board. 42.

Global Forest Resources Assessment 2020. (2020). FAO. <https://doi.org/10.4060/ca8753en>

සඳරේණු අබේවික්‍රම තෙවන වසර

“ඔබ පරිසරයට වඩා ආර්ථිකය ඉතා වැදගත් බව සිතන්නේ නම්,
හුස්ම නොගෙන ඔබේ මුදල් ගණන් කර බලන්න.”

- ගයි මැක්ෆර්සන් -

රැකගනිවි හුස්ම පොදු

හුස්ම දෙන විසල් කුරු වියන්
සංගහන
කපා බිම හෙළන විට
සොබාදහම කුරිරු වන
H₀ කල්පිතය
පිළිගනිවි
නිරතුරුව...
රේඛීය සහසම්බන්ධතාවට
ගලා යන දිය දහර
අතරමග
නතර වී
ඉතිරි වන විට
වියළි බිම්
පිපාසය නුඹ පෙළයි...
කුස රකින
නියදි අහර
කුරු මුදුන්
නැති සොවින්
කිසිදාක
යළි යළිත්
නුඹේ කුස නුපුරවීමේ
විග්‍රම්භය
99 කි සියයට...
මේ විසල් සංගුණක
ලබනු රිසි නම් ඉතින්
රකිනු මැන
කුරු වියන
අපරිමිත
ස්තේභයෙන්...

ධනුක දිල්ෂාන්
තෙවන වසර

පරිසරය සුරැකීමේ ලා පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි භූමිකාව

ඡර්‍යභ්‍ය සුරැකීමේ මාචන වැටී ඇත්තේ නොහැරූ දැනගැනීමේ අයිතිය බැව්ණය ය.

පාරිසරික සංඛ්‍යානය යනු

පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම් මෙන් ම පරිසරය හා සබැඳි මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් සහ ස්වභාවික සිද්ධි පිළිබඳ දත්ත එක්රැස් කිරීම, සංවිධානය කර ඉදිරිපත් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම සහ අර්ථ දැක්වීම සඳහා යොදාගන්නා සංඛ්‍යාන ශිල්ප ක්‍රම පාරිසරික සංඛ්‍යානය මඟින් අර්ථ දැක්වේ.

පාරිසරික සංඛ්‍යානය විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍ර ආවරණය කරනු ලබන අතර විශේෂයෙන් ම පරිසරය කෙරෙහි මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් සහ ස්වභාවික සිද්ධි බලපාන්නේ කෙසේ ද යන්න සහ එම පාරිසරික බලපෑම් මත සමාජ ප්‍රතිචාරය කෙබඳු ද යන්න අධ්‍යයනය කරයි. තව ද පාරිසරික සංඛ්‍යානය තිරසාර සංවර්ධනයට සහාය වීමට අවශ්‍ය තීරණ ගැනීමේ දී සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී සම්බන්ධ වන ඉතා වැදගත් සංඛ්‍යාන විෂය ක්ෂේත්‍රයකි.

පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි මූලික අරමුණු දෙකක් හඳුනා ගත හැකි ය. එනම්,

1. යම් කාලයක් හෝ අවකාශයක් තුළ පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම් පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම.
2. ඇල්මැති පාර්ශ්වයන් වෙත පරිසරය හා සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමට සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට අවශ්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම.

යම් රටකට අදාළ ව පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි මෙකී අරමුණු ඉටු වීමට නම් එම රට තුළ පාරිසරික සංඛ්‍යාන වැඩසටහන් සහ ඒවා හා සම්බන්ධ ආයතන අඛණ්ඩ ව ක්‍රියාකාරී වීම අවශ්‍ය වේ. නිදර්ශනයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය හා සම්බන්ධ තොරතුරු ඔවුන්ගේ වාර්ෂික වාර්තා මඟින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික තත්ත්වය සහ ආර්ථිකයේ වෙනස්කම් ඉන් අඛණ්ඩ ව නිරූපණය කෙරේ. එමෙන් ම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් ඇතුළු සෙසු ඇල්මැති පාර්ශ්වයන්ට එකී තොරතුරු පරිශීලනය කිරීමට ඉන් අවස්ථාව ලැබේ. කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් ගත් කල බොහෝ විට තොරතුරු විසිරී ඇති බවක් සහ පරිපූර්ණ නො වූ අසංවිධිත බවක් නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි විෂය පථය

පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි විෂය පථය සලකා බැලීමේ දී එය පුළුල් ව විසිරුණු විවිධ විෂය ක්ෂේත්‍ර සමඟ අන්තර්ක්‍රියාකාරී විෂය පථයක් බව පැහැදිලි වේ. පාරිසරික සංඛ්‍යානය විෂය පථය තුළ සුලභ ව සාකච්ඡා වන පැති කිහිපයක් පහත ලැයිස්තු ගත කොට ඇත.

1. වායුගෝලය
2. දේශගුණය
3. ජෛව විවිධත්වය
4. භූමිය
5. වනාන්තර
6. සාගරය
7. ස්වභාවික සම්පත්
8. පරිසර දූෂණය
9. පරිසර සංරක්ෂණය
10. පරිසර කළමනාකරණය

මීට අමතර ව සලකා බලන කාලය හෝ අවකාශය මත පදනම් ව පරිසරය හා සම්බන්ධ සුවිශේෂ පැති පාරිසරික සංඛ්‍යානය තුළ සාකච්ඡාවට ලක් විය හැකි ය. මෙම බහුවිෂයයීය ස්වභාවය නිසා ම පාරිසරික සංඛ්‍යානයෙහි ඇති වැදගත්කම ඉස්මතු ව ඇත.

පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත මූලාශ්‍ර

පාරිසරික සංඛ්‍යානය තුළ දත්ත එක්රැස් වන මූලාශ්‍ර සැලකීමේ දී විවිධ පැති ඔස්සේ දත්ත එක්රැස් වීම සිදු විය හැකි ය. බොහෝ විට මෙම දත්ත පරිසරය හා සම්බන්ධ රාජ්‍ය ආයතන මඟින්, ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සහ ආයතන මඟින්, පරිසරවේදීන් ආදී වෘත්තිකයින් මඟින්, ජනමාධ්‍ය මඟින්, එහෙමත් නැතිනම් පොදු ජනතාව මඟින් ඉදිරිපත් විය හැකි ය. එසේ ම දත්ත එක්රැස් කිරීම සංගණන, නියැදි සමීක්ෂණ, විවිධ පරිපාලන වාර්තා තුළින් මෙන් ම, විවිධ පාලන මැදිරි, දුරස්ථ සංවේදන හෝ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ තුළින් ද විය හැකි ය.

කෙසේ වෙතත් පාරිසරික සංඛ්‍යානය විෂය පථය තුළ දත්ත එක්රැස් කිරීම සමාජ සහ ආර්ථික දත්ත එක්රැස් කිරීමට සිදු කරනු ලබන සමීක්ෂණ ශිල්ප ක්‍රමයන්ගෙන් වෙනස් විය හැකි අතර විශේෂයෙන් ම එහිදී පරිසර විද්‍යාත්මක මාන වෙන ද අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත මූලාශ්‍රවල සහ දත්ත එක්රැස් කිරීමට යොදාගන්නා ශිල්ප ක්‍රමවල පවතින විවිධත්වය නිසා ම වඩාත් ඵලදායී ව පාරිසරික තොරතුරු බවට පත් කරගැනීමට නම් එකී දත්ත මූලාශ්‍ර අතර මනා සම්බන්ධීකරණයක් සහ සමෝධානය වීමක් අවශ්‍ය වේ. එවිට වඩාත් නිරවුල් ව සහ විශ්වාසනීය ව තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වීමට අවකාශ සැලසේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ පොදුවේ මෙම තත්ත්වය දැකගත නොහැකි අතර බොහෝ විට ජනමාධ්‍ය ඔස්සේ පළ වන තොරතුරු මත පරිසරය හා සංවේදී කරුණු ඉතා කෙටි කාලයක් තුළ සාකච්ඡාවට ලක් ව යටපත් වන බව තොරහසකි. එම සාකච්ඡා ද හුදු හැඟීම් මත පදනම් වන අතර ඒවායේ විද්‍යාත්මක පැතිකඩ මතු වනුයේ ඉතා ම කලාතුරකිනි. මීට ප්‍රධාන ම හේතුවක් වන්නේ

පාරිසරික තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් නිරවුල් භාවයක් නොමැතිකම ය.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පොදුවේ ප්‍රවේශ වී පරිසරය හා සම්බන්ධ වඩාත් නිරවුල් සහ විශ්වාසනීය තොරතුරු ලබා ගත හැකි මූලාශ්‍රයක හෝ සමෝධානික මූලාශ්‍ර එකතුවක අවශ්‍යතාව පාරිසරික සංඛ්‍යානය තුළ අවධානය යොමු කළ යුතු මාතෘකකි.

පාරිසරික සංඛ්‍යානය සඳහා පිරිවැය

පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම් විවිධ භූගෝලීය කලාප සහ කාල සීමාවන් ඔස්සේ ක්‍රියාකාරී ගතික ප්‍රභවයන් වේ. එම නිසා එවැනි තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම් හා සම්බන්ධ ප්‍රාථමික දත්ත එක්රැස් කිරීම බෙහෙවින් ප්‍රවේශම් සහගත ව සිදු කළ යුතු අතර විශේෂඥ දැනුම සහිත පිරිස් එහි ලා පෙරමුණ ගත යුතු ය. බොහෝ විට සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත එක්රැස් කිරීමෙහි ලා වෙන් කරනු ලබන ප්‍රතිපාදන ප්‍රමාණවත් නොවීම එම රටවල පාරිසරික සංඛ්‍යාන වැඩසටහන් මුහුණ දී ඇති ප්‍රමුඛ ම අභියෝගයකි. පොදුවේ එම රටවල පාරිසරික තොරතුරු වෙත ලබා දී ඇත්තේ සමාජ සහ ආර්ථික තොරතුරු වෙත ලබා දෙන අවධානයට වඩා අඩු අවධානයකි. ශ්‍රී ලංකාව ද එලෙස සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටකි.

පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත එක්රැස් කිරීමට ස්වයංක්‍රීය පාලන පද්ධති සහ දුරස්ථ සංවේදන උපකරණ භාවිතා කිරීම වියදම් සහගත වුව ද ඒවායෙන් ලැබෙන තොරතුරු බෙහෙවින් විශ්වාසනීය වේ. මෙම උපකරණ නඩත්තු කිරීමට ද සිදු වන අතර ඒවායෙන් ලැබෙන තොරතුරු තවදුරටත් පැහැදිලි කරගැනීමට ක්ෂේත්‍රය තුළ සෘජු නිරීක්ෂණ අවශ්‍ය වන අතර එහිලා ද යම් පිරිවැයක් දැරීමට සිදු වීම අනිවාර්යය වේ. පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත විධිමත් ව එක්රැස් කිරීමට දරන පිරිවැය ආයෝජනයක් වශයෙන් සැලකිය යුතු අතර බොහෝ අංශ ඔස්සේ ඉන් ප්‍රතිලාභ ලැබේ.

පාරිසරික සංඛ්‍යානය සහ කාලය

පාරිසරික සංඛ්‍යානය තුළ කාලය ඉතා වැදගත් වේ. ගතික ප්‍රභවයක් වන පරිසර තත්ත්වයන් සහ එහි වෙනස්කම් කාලය ඔස්සේ නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. එහෙත් විවිධ පාරිසරික තත්ත්වයන්ගෙන් සහ ස්වභාවික සිද්ධිත්ගෙන් අනන්‍ය ලක්ෂණ හේතුවෙන් කාලය ඒකාකාරී දින දර්ශනයක් ඔස්සේ සැලකිල්ලට ගත නොහැකි ය. යම් පරිසර තත්ත්වයකට කෙටි කාලීන වෙනස්කමක් තවත් පරිසර තත්ත්වයකට දිගු කාලීන වෙනස්කමක් විය හැකි ය. වනාන්තරයක ජෛව විවිධත්වයේ සිදු වන වෙනස්කම් දීර්ඝ කාලීන ක්‍රියාවලියක් විය හැකි අතර ආශ්වාස කරන වාතයේ අඩංගු කාබනික සංඝටකවල වෙනස්කම් ඉතා කෙටි කාලයක සිදු වන ක්‍රියාවලියක් විය හැකි ය. එම නිසා සලකා බලන පාරිසරික තත්ත්වය හෝ වෙනස්කම මත කාල ප්‍රාන්තර අර්ථ දැක්වීම යෝග්‍ය වේ. බොහෝ විට කාලය සමඟ පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම්වල දිගුකාලීන උපනති, ආර්තව වලන නැතිනම් වාක්‍රික වලන නිරීක්ෂණය කරගත හැකි වන අතර ඒවා විශ්ලේෂණය කොට ආකෘති ගොඩනැගීමට හැකියාව පවතී. එම ආකෘති යොදාගනිමින් පුරෝකථන සිදු කිරීම ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී ඉතා වැදගත් වේ.

පාරිසරික සංඛ්‍යානය සහ අවකාශය

පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ ඒවායේ වෙනස්කම් සැලකීමේ දී තවත් වැදගත් මාතෘකක් වනුයේ ඒවායේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය යි. ඇතැම් විට එම පරිසර තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම් එක රටකට සීමා නොවී රටවල් කිහිපයකට අදාළ විය හැකි ය. නිදසුනක් වශයෙන් යම් දේශගුණ තත්ත්වයක් ඇතැම් විට ගෝලීය ව බලපෑම් කළ හැකි ය. පාරිසරික තත්ත්වයන් සහ වෙනස්කම්වල ස්වභාවය ඒවාට අනන්‍ය භූගෝලීය කලාප මත පදනම් වන අතර තවදුරටත් එම භූගෝලීය කලාපවලට ආවේණික දේශගුණ තත්ත්වයන් සහ මානව වර්‍යාවන් වැනි දෑ අනුව තීරණය වේ. විවිධ භූගෝලීය කලාපයන් අනුව පාරිසරික සංඛ්‍යාන දත්ත ලබා ගැනීමේ දී මුහුණ දෙන එක් අභියෝගයක් වනුයේ මෙම අවකාශීය බලපෑම් ය. නිදසුනක් වශයෙන් යම් භූගෝලීය කලාපයක ජීවත් වන ජනතාවට පානීය ජලය වශයෙන් නිර්දේශ කරනු ලබන ජලයෙහි අඩංගු සංඝටක තවත් භූගෝලීය කලාපයක ජීවත් වන ජනතාවට යෝග්‍ය නොවනු ඇත. එම භූගෝලීය කලාපය තුළ ජලයෙහි සංඝටක ඊට අනන්‍ය ස්වභාවයක් ගැනීම ඊට හේතුව වේ.

සමාලෝචනය

පාරිසරික සංඛ්‍යානය නැගී එන සංඛ්‍යාන විෂය ක්ෂේත්‍රයක් වන අතර පරිසර ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයේ දී එහි වැදගත්කම අවිවාදිත ය. පරිසරය සුරක්ෂණය කිරීමෙහි ලා නිවැරදි ප්‍රතිපත්ති සහ තීරණ ගත යුතු අතර එහි ලා නිරවුල් සහ විශ්වාසදායී පාරිසරික තොරතුරු අවශ්‍යයෙන් ම ඉදිරිපත් විය යුතු ය. එසේ නිරවුල් සහ විශ්වාසදායී තොරතුරු ලැබීමට නම් තොරතුරු සඳහා පාදක වන දත්ත යෝග්‍ය මූලාශ්‍ර ඔස්සේ ක්‍රමවත් ව එක්රැස් විය යුතු අතර විද්‍යාත්මක ව විශ්ලේෂණය විය යුතු වේ. මෙය පාරිසරික සංඛ්‍යාන ශිල්ප ක්‍රම මැනවින් උපයුක්ත කරගැනීමෙන් සහතික විය හැකි ය. ඒ අනුව පරිසර සුරක්ෂණයෙහි වැදගත් පියවරක් වශයෙන් නිරවද්‍ය පාරිසරික තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වීමට අවස්ථාව සැලසිය යුතු වේ.

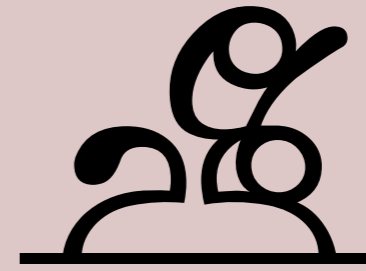
මූලාශ්‍ර:
Environment Statistics Section, UN Statistics Division (2015), Overview of Environment Statistics - Characteristics and Challenges.

Manly, B. F. J. (2009), Statistics for Environmental Science and Management, Second Edition, Taylor & Francis Group.

UN Statistics Division (2011), Basic Concepts of Environment Statistics.

ඡ. පී. සුබේෂ් නාලක
කථිකාචාර්ය (ආධුනික)
සමාජ සංඛ්‍යාන අධ්‍යයනාංශය
මානවශාස්ත්‍ර හා සමාජීයවිද්‍යා පීඨය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

ජීවයක සහකම්පනය

මලින් විකසිත බඹුන් නැවුම් හරිතය මතින් තෙදින් විරූ වන මනස් මිනිස්කම් වියැකීම	නද දෙන සැනැහෙන මුසුවන පරවෙන
--	--------------------------------------

සොබා කුලකය කුළ ම එයින් තැනුවන් දිවිය දසුනකින් ඵලබවක් සිතනු අවියෙන් ඇතැයි	ලසු වී කැප වී ඔගි වී හැඩ වී
---	--------------------------------------

එකන් මුකුලිත වෙතත් මෙවන් උවටැන් අයැද දොසක් මිහි දෑ කළත් ඇසක් වෙද එය දකිනු	සවනට ගමනට සතහට රිසියට
--	--------------------------------

කාලශ්‍රේණිය දිවිය නුමුත් දුටුවද අගය සිතම් වූ ප්‍රස්තාර තුලෝ නසනුය සමඟ	උපමා ඔබ මා නියමා රිදුමා
--	----------------------------------

වේය ප්‍රමතය සියලු නමුදු නොව කිසිවෙකුත් නුස්ම අගයන මනිම අයෙක් වේ නම් දහම	සසැඳුන් රැකදුන් ලැබදුන් එමවන්
--	--

ශම්කලා නිමාණි
සිව්වන වසර

“ සොබාදහම අප වෙනුවෙන් දිනෙන් දින අසීමිත
සුන්දරත්වයේ පින්තූර පින්තාරු කරයි. ”
- ජෝන් රස්කින් -

මඩිය ධන කර ගැනුමට
 රූප්ප ගස් බිම දමා
 වනාන්තර සෘණ කරයි මිනිසුන්...
 තාක්ෂණය දියුණු වුවත්
 ඊට අනුලෝමව වැඩි වෙයි
 පරිසර දූෂණය...
 එයින් අඩුවෙයි මිනිස් පැවැත්මේ කාලය...
 කෙසේ කල්පිත ගොඩ නැගුව ද
 විසඳුම අවධි අගයේ වුව
 පිළිගැනුම් පෙදෙසේ වුව
 නවතයිද හුස්මේ විනාශය...
 මෙයයි කාලය එක් වන්න
 එක් කලකයකට
 හුස්ම ශුන්‍ය වන තෙක් නොයිද
 කපනා ගසට සිට වූවොත් ගසක්
 එකට දහය අනුපාතයට
 ලැබෙයි හුස්මත් වර්ග නියත
 හුස්ම ශුන්‍ය කරනා සමීකරණයේ
 නොදන්නා පද ඉවත් කර
 විසඳුමක් සෙවිය යුතුයි
 "හුස්මට අගයක්" ලබා ගැනුමට...

ඒ. එල්. සඳරේණු
 තෙවන වසර

හුස්මක විලෝමය

හරිත සමීකරණක
 දුක් මුසු ප්‍රේම කතාවක්
 ලියයි ජඩයින්
 ආත්මය පාරමිත්

ඉහළ යන වගු දත්ත
 පාරවයි හද පෙත්ත
 නො විසඳුණු ලඝු දත්ත
 දිනෙන් දින තතු මැව්ව

කුලකගත ජීවිතය
 වෙන් කෙරුවේ සම තත්ත්ව
 ප්‍රස්තාර මත ඇත්ත
 යට ගැසුවා පෙර දත්ත

හුස්මකට නැති අගය
 මිහිමවට කොහි ඇත්ද
 පිළිතුරක් නැති ප්‍රශ්න
 ශුන්‍ය ව යට ගැහුව

සෙව්වන්දි හේරත්
 දෙවන වසර

"ගස් අප වෙනුවෙන් හුස්ම හෙළන අතර එමඟින් අපට ජීවත් ව සිටීමට ආශ්වාස කළ හැකිය. අපට එය කවදා හෝ අමතක කළ හැකි ද? අපි මියෙන තුරු ගන්නා සෑම හුස්මකින් ම ගස්වලට ආදරය කරමු."

- මුනියා බාන් -

නිල් සයුරේ කලු පැල්ලම්

සාගරය

පසුගිය දා ගිනිබත් වූ එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නෞකාවෙන් (X-press pearl) සිදු වූ පාරිසරික විනාශය සම්බන්ධයෙන් බොහෝ පාර්ශ්වයන්ගේ මතවාද පවතින මෙවන් කාලවකවානුවක මෙම ලිපිය හරහා සමුද්‍ර දූෂණය, සමුද්‍ර දූෂණයට හේතු හා සමුද්‍ර දූෂණය පිළිබඳ සංඛ්‍යාත්මක විවරණයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. මෙම ගිනිබත් වූ නෞකාව තුළ තිබූ අන්තරායකර ද්‍රව්‍ය හේතුවෙන්, මේ වන විට මුහුදු තීරයට, පරිසර පද්ධතියට සිදු වූ හානිය නිවැරදි ව ම තක්සේරු කළ හැකි ද? ප්ලාස්ටික් කැට (plastic pellets), නයිට්‍රික් අම්ලය සහිත බහාලුම් මෙන්ම තවමත් නිශ්චිත ව ම හඳුනාගෙන නොමැති විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය සහිත බහාලුම් අන්තර්ගත බව සඳහන් ය. සත්‍ය වශයෙන් ම මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා සිදුවන මෙවන් පාරිසරික හානියන් අපට කොතරම් දුරට මිල කළ හැකි ද? ඩොලර්වලින් එය යටපත් කළ හැකි ද යන ප්‍රශ්නාර්ථය අප සැම ඉදිරියේ ඇත. නෞකාව මුහුදුබත් වූ මෙම ජූනි මාසයේ දීම ජගත් සාගර දිනය (ජූනි 08), ජගත් කැස්බෑ දිනය (ජූනි 16) ද යෙදී තිබීම ද කණගාටුවට කරුණකි. නමුදු විශ්ව දිනයන් නම් කරමින් එදිනට පමණක් අගය කිරීම විනා ඇපකැප වී ආරක්ෂා කර ගැනීමට කාලය දැන් එළඹ ඇති බව නම් පැහැදිලි ය.

ඡායාරූපය 01 : ගිනිබත් වූ එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නෞකාව

මූලාශ්‍රය : අන්තර්ජාලය ඇසුරින්

සාගරය යනු අපේ පෘථිවියේ පූර්ණ වශයෙන් ගවේෂණය නොකළ කොටස්වලින් එකක් වන අතර සොයා නොගත් අභිරහස් බොහෝමයක් සඟවා ගෙන සිටින විශ්ව කෝෂයකි. පෘථිවි තලයෙන් 70% ක් ම වැසී තිබෙන්නේ සාගරයෙනි. පාරිසරික හා දේශගුණික ලක්ෂණ බොහෝමයක් සාගර ක්‍රියාකාරකම් මත රඳා පවතී. සාගර ජලය මිනිසාට හා පාරිසරික පද්ධතීන් හි සමතුලිතභාවයට විශාල සේවයක් ඉටු කරයි.

ගෝලීය ජල සැපයුමෙන් 97% ක් වැනි ඉහළ දායකත්වයක් සාගර ජලයෙන් ලැබෙන අතර අනෙකුත් 3% ක ප්‍රතිශතයක් අනෙකුත් ජල මූලාශ්‍රවලින් ලබා දේ. ශ්‍රී ලංකාව සතුව ව 1700km ක වෙරළ තීරයක් ඇති අතර රටේ භූමි ප්‍රමාණය මෙන් 8 ගුණයක විශාලත්වයකින් යුතු සමුද්‍ර කලාපයක් ඇත.

සාගරයේ වැදගත්කම

1. වායුගෝලය පිරිසිදු කිරීම
2. දේශගුණය මනාව පවත්වාගෙන යාම
3. ආහාර අවශ්‍යතාව සපුරා දීම
4. වාසස්ථානයක් ලෙස ක්‍රියා කිරීම
5. දැනුම ලබා දීම
6. රැකියා අවස්ථා බිහිවීම
7. මානසික සෞඛ්‍යයට උපකාරී වීම
8. ඔක්සිජන් නිපදවීම
9. සංචාරක කර්මාන්තය

සාගරයේ ජීවත්වන ඇසට නොපෙනෙන ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්, බැක්ටීරියා හා ඇල්ගී වර්ග විසින් කාබන්ඩයොක්සයිඩ් උරාගෙන හිතකර ඔක්සිජන් වායුව නිපදවීම සිදුකරයි. කාබන්ඩයොක්සයිඩ් පමණක් නොව අහිතකර වායුන් විශේෂයෙන් ම හරිතාගාර වායුන් :මීතේන්, ක්ලෝරෝෆ්ලෝරෝ කාබන්, සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ්* මඟින් ඇති වන බලපෑම නිසා ම සාගරය විසින් වායුගෝලය පිරිසිදු කරමින් ඔක්සිජන් වායුව නිපදවීමට සක්‍රීය ව දායක වේ. මේ නිසා ම සාගරයත්, ඔක්සිජන් නිපදවන මහා වනාන්තරයක් බඳු වේ. වනාන්තර ආරක්ෂා කිරීමට පෙළඹෙන සංවිධානයන් ලෙසට ම මහා සමුද්‍ර ආරක්ෂා කර ගැනීමට ද පෙළ ගැසිය යුතු බව අප තේරුම් ගත යුතු වන්නේ මහා සාගරයේ ඇති වැදගත්කම වනාන්තර හා සමාන වන බැවිනි.

ගෝලීය දේශගුණය පාලනය කිරීමක් (Global Climate Control System) මහ සාගරය හරහා සිදු වේ. සමකය ආසන්නයේ ඇති උණුසුම් ජලය ධ්‍රැවීය ප්‍රදේශයන්ටත් උතුරු හා දකුණු ධ්‍රැවීය ප්‍රදේශවල ඇති ජලය සමකය දෙසටත් රැගෙන යයි. ලෝකවාසී ජනතාවගෙන් ආහාර අවශ්‍යතාව, විශේෂයෙන් ප්‍රෝටීන අවශ්‍යතාව සපුරාලන තෝතැන්නක් ලෙස ද සාගරය ක්‍රියාකරයි. ඇසට පෙනෙන නොපෙනෙන ජලජ ජීවීන් සියල්ලට ම නිවහනක් ලෙසින් ක්‍රියා කරන අතර ම මහා විශ්වීය දැනුම් සම්භාරයක් දිය යට සඟවා සිටී. මහ මුහුදු ආශ්‍රය කරගෙන තම ජීවිකාව රැගෙන යන ධීවරයින්ට, රටක ආර්ථිකයට විනිමය සපයන සංචාරක කර්මාන්තයට, වරාය හා නාවික කටයුතු වැනි විවිධ මිනිස් අවශ්‍යතාවන් සාගරය විසින් සපුරාලයි. එමෙන් ම වෙරළ තීරයක් අසල ගෙවන සෞඳුරු නිමේෂයක් තම මානසික නිදහසට, මානසික සෞඛ්‍යයට කොතරම් බලපෑමක් ඇති කරන්නේ ද යන්න ඔබ මම හොඳින් අත්විඳි අත්දැකීමක් වනු නොඅනුමාන යි.

සාගර දූෂණය

ඡායාරූපය 02 : ගිනිබත් වූ එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නෞකාව නිසා අහිමි වූ මුහුදු ජීවීන්

මූලාශ්‍රය : අන්තර්ජාලය ඇසුරින්

මිනිසුන් දිගු කාලයක සිට මුහුදට අපද්‍රව්‍ය මුදාහැරීම නිසා ඉන් සාගරයටත්, එහි වෙසෙන ජීවීන්ට හා පරිසර පද්ධතීන්වලටත් හානි සිදු වේ. මෙම සංසිද්ධිය සාගර දූෂණය ලෙස හඳුනාගනී.

පසුගිය දශක කිහිපය තුළ කරන ලද අධ්‍යයන්ගෙන් හෙළි ව ඇත්තේ මෙම විශ්මයජනක පාරිසරික පද්ධතිය මිනිස් මැදිහත්වීම නිසා බරපතල තර්ජනයකට ලක් ව ඇති බව යි.

සාගර දූෂණයට නීති විරෝධී ධීවර කටයුතු, සාගරයට මුදාහැරෙන ප්ලාස්ටික්, නාවික ගමනාගමනයේ දී තෙල් විසිරීම් මෙන් ම ගොඩබිමේ දී කර්මාන්තශාලාවලින් මෙන් ම කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය ද ජල මූලාශ්‍රවලට බැහැර කිරීම හරහා අවසානයේ දී මෙම අපද්‍රව්‍ය මුහුද හා මිශ්‍ර වේ. තව ද මිනිසා විසින් වායුගෝලයට විමෝචනය කරන්නා වූ හරිතාගාර වායුන් වැඩිවීම නිසා ම විශාල වශයෙන් පාරිසරික තර්ජන වැඩි වී ඇත. එය ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ දැමීමට ම පමණක් නොව අධික ලෙස අහිතකර වායුන් සාගර ජලය හා මිශ්‍ර වීම තුළ සාගර ජලයේ සංයුතිය වෙනස් වීම හා ඒ හරහා ස්වභාවික පරිසර පද්ධතිය විනාශ වී යාමට බලපෑම් ඇති කරයි. මෙවන් මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා විනාශ වෙමින් යන ලෝක උරුමයක් වන "මහා බාධක කොරල් පරය" මෙම මිනිස් ක්‍රියාකාරකම්වල අනිසි බලපෑම මැනවින් කියාපායි.

සාගර දූෂණය නිසා ම සිදු වන අනිසි තත්ත්වයක් ලෙස කාලගුණික හා දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ද මුහුණ දීමට සිදු වේ. නිදසුන් ලෙස පැසිෆික් සාගරයේ උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමත් සමඟ උණුසුම් වායු ධාරා සුළඟ සමඟ ගොඩබිමට ඇදීගෙන ඒම තුළින් නියං තත්ත්ව, වැසි අඩු වීම්, කාන්තාරීකරණය වැනි තත්ත්වයන් හටගනී. එවන් තත්ත්වයකට නිදසුන් ලෙස එල්නිනෝ තත්ත්වයන් ද, එමෙන් ම පැසිෆික් සාගර සිසිල් වීමෙන් ඇතිවන උඩු සුළං සමඟින් ගොඩබිමට අධික වර්ෂාවන්, නායයෑම්, ගංවතුර, අධික ශීතල තත්ත්වයන් ඇතිවීමට නිදසුන් ලෙස ලානිනෝ තත්ත්වයන් ද ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

මෙවැනි විනාශකාරී තත්ත්වයකින් සාගරය ආරක්ෂා කරගැනීම තනි රටක් ලෙස ජයගැනීමට නොහැකි නිසාවෙන් ම මේ සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්, ප්‍රඥප්තීන් බිහිවිය. පහත එම සම්මුතීන්ගෙන් කිහිපයක් දැක්වේ.

- නෞකා මගින් සිදුවන දූෂණය වළක්වා ගැනීම සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය (MARPOL)
- නැව් සහ ගුවන්යානා මඟින් අපද්‍රව්‍ය මුහුදට දැමීම අත්හිටුවීම සඳහා 1975 දී ඇතිකරන ලද ලන්ඩන් සම්මුතිය
- ගොඩබිම් ජලමාර්ගවලින් අපද්‍රව්‍ය මුහුදට ගලායාම වැළැක්වීම සඳහා 1976 වසරේ දී මධ්‍යධරණී මුහුදු අවට රටවල් විසින් ඇතිකර ගත් බාර්සිලෝනා සම්මුතිය
- සාගර නීතිය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය

සාගර දූෂණයට හේතූන්

සාගරයේ ආම්ලිකකරණය වැඩිවීම

නාගරීකරණයත් සමඟ විශාල වශයෙන් හරිතාගාර වායුන් (මීතේන්, ක්ලෝරෝෆ්ලෝරෝ කාබන්, සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ්) වායුගෝලයට පිට වේ. හරිතාගාර වායුන් සාගරය උරාගැනීම නිසා සාගරයේ ආම්ලිකතාව වැඩි වේ. ඒ හරහා පාරිසරික සමතුලිතතාව බිඳ වැටීමෙන් සාගර ජීවීන්ට හා ඔවුන්ගේ ජීවන රටාවට දැඩි ලෙස හානි පමුණුවයි.

අපද්‍රව්‍ය මුදාහැරීම

අධික වශයෙන් රසායනික ද්‍රව්‍ය හා පොලිතින් ප්ලාස්ටික් සාගරයට මුදාහැරීම හේතුවෙන් මුහුදු ජීවීන් හා මුහුදු ශාක හා පරිසර පද්ධතීන් විනාශ වේ. ශ්‍රී ලංකා දකුණු වෙරළ තීරයේ සිට කිලෝමීටර 91ක දුරක් ආවරණය වන පරිදි ගත් ජල සාම්පලවල ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් බහුල බව කරන ලද අධ්‍යයනයකින් ද සනාථ වී ඇත.

ගැස් කැනීම්

මුහුදේ සිදුවන විශාලතම හානියක් ලෙස මෙම ගැස් කැනීම් දැක්විය හැකිය. මෙවැනි වායු හා ශක්තීන් ජනනය කිරීමට විශාල ලෙස කැනීම් සිදු කිරීම හරහා ජීව පද්ධතීන් විනාශ වීම සිදු වේ.

ශබ්දය

මුහුදු මාර්ගයන් ඔස්සේ නැව් ගමනාගමනයන් බහුල ව සිදු වේ. මෙම නැව් ගමනාගමනයන් නිසා ඇති වන අධික ශබ්දයෙන් මත්ස්‍යයින්ගේ ස්වභාවික ක්‍රියාකාරකම් වෙනස් වී ඇති බවට හඳුනාගෙන ඇත. මුහුදු ක්ෂීරපායීන් වන ඩොල්ෆින් හා තල්මසුන් වර්ග සඳහා මෙම තත්ත්වය විශාල වශයෙන් බලපා ඇත. ශ්‍රී ලංකාව අවට මුහුදේ ද මෙම තර්ජනය පැහැදිලි ව නිරීක්ෂණය වන බව ඇතැම් පර්යේෂකයන් තොරතුරු දක්වයි. මන්ද ප්‍රධාන නාවුක ගමනාගමනයන් ශ්‍රී ලංකාව හරහා ද සිදු වන බැවිනි.

සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය

සමුද්‍ර හා වෙරළබඩ පරිසරයට බැහැර කරන දිගුකල් පවතින නොදිරන අපද්‍රව්‍ය සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය ලෙස හඳුන්වයි. මෙම අපද්‍රව්‍ය ඇසට පෙනෙන ප්‍රමාණයක් ගොඩබිමේ මෙන් ම සාගර පත්ලේ ද පවතී. මේ අතරට ප්ලාස්ටික්, වීදුරු, රබර්, යකඩ වැනි ද්‍රව්‍ය ඇතුළත් වේ. මෙවැනි සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍යවල ලක්ෂණ වන්නේ දිරාපත් වීමට විශාල කාලයක් ගතවීම සහ පහසුවෙන් දියවැල් ඔස්සේ ගසාගෙන යාම ය.

සාගර දූෂණයේ සංඛ්‍යාත්මක විවරණය

- සෑම වසරක ම ප්ලාස්ටික් අපද්‍රව්‍ය නිසා පමණක් සාගර සතුන් මිලියන 100 ක් පමණ මිය යයි.
- 70% ක් කාර්මික අපද්‍රව්‍ය පිරිපහදු කිරීමකින් තොරව සාගරයට මුදාහරිනු ලබයි.
- වාණිජමය වශයෙන් නිපදවන රසායනික ද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය 100,000 ක් වන අතර ප්‍රවාහන අනතුරු නිසාවෙන් මෙවැනි රසායනික ද්‍රව්‍ය මුහුදට හෝ වායුගෝලයට කාන්දු වේ.

ඡායාරූපය 03 : ගිනිබත් වූ එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නොකාවේ තිබූ plastic pellets

මූලාශ්‍රය : අන්තර්ජාලය ඇසුරින්

- සාගරය මතුපිට සෑම වර්ග කිලෝමීටර එකක ප්‍රමාණයක ප්ලාස්ටික් අපද්‍රව්‍ය කොටස් 13000 ක් පමණ පාවෙමින් පවතී.
- සාගර සතුන් 100000 ක් පමණ වාර්ෂික ව ප්ලාස්ටික්වල පැටලී මිය යයි.
- 1950-1998 කාල සීමාව තුළ සාගරවල සිදු වූ න්‍යෂ්ටික පිපුරුම් පරීක්ෂණ 100කට අධික ය.
- වාර්ෂික ව උතුරු පැසිෆික් සාගරයේ මත්ස්‍යයන්ට ප්ලාස්ටික් ටොන් 12000-14000 ක් ශරීරගත වේ.
- සාගරයට මුදාහැරෙන සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය දළ වශයෙන් දිනකට ටොන් 1800 ක්, එනම් අපද්‍රව්‍ය වර්ග මිලියන 8 ක් පමණ වේ.
- ගෝලීය සමුද්‍ර දූෂණයෙන් 80% ක් ම පැමිණෙන්නේ කෘෂිකාර්මික අපද්‍රව්‍ය හා පළිබෝධනාශක හරහා වේ. එනම් ගොඩබිම පදනම් කරගත් ප්‍රභවයන්ගෙනි.
- ලෝකයේ නාවුක ගමනාගමනය පරිසරයට අනතුරුදායක යැයි සැලකේ. නාවුක ගමනාගමනයන් නිසා ඇති වන තෙල් කාන්දුවීම්, අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම්, නැව් අනතුරු නිසා ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් මෙන් ම නාවුක ගමනාගමනය තුළින් ඇතිවන අධික ශබ්දය හේතු කොටගෙන නැව් ගමනාගමනය පරිසරයට අනතුරුදායක යැයි සැලකේ. තව ද ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමෙන් 90% ක් ම ප්‍රවාහනය කරන්නේ නැව් මගිනි.
- වාර්ෂික ව ප්ලාස්ටික් ටොන් මිලියන 8.3 ක් මුහුදට බැහැර කරන අතර එයට මත්ස්‍යයින්ට ආහාරයට ගත හැකි ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් ද ඇතුළත් ය.

ඡායාරූපය 04 : ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික්

මූලාශ්‍රය : අන්තර්ජාලය ඇසුරින්

වගු අංක 1 : සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය දිරාපත් වීමට ගතවන කාලය

සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය දිරාපත් වීමට ගතවන කාලය	
කපු කම්	අවු 1
පදම් නොකළ ප්ලයිවුඩ්	අවු 1-3
ප්ලාස්ටික් බැග්	අවු 10 - 20
වාණිජ්‍යය දැල්	අවු 30 - 40
පෙද ප්ලාස්ටික් දැල්	අවු 80
ඇලුමිනියම් බහාලුම්	අවු 80 - 200
ප්ලාස්ටික් බෝතල්	අවු 450
මොනොලිලමන්ට් දැල්	අවු 600
වීදුරු බෝතල්	අවු මිලියන 1

මූලාශ්‍රය : සමුද්‍රීය පරිසර ආරක්ෂණ අධිකාරිය

සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකා මුහුදු සීමාව තුළ ගිනිබත් වූ සිංගප්පූරුවට අයත් එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නොකාව මූලික කරගනිමින් සමුද්‍රීය ආරක්ෂාව, සමුද්‍රීය ජීවීන්ගේ ආරක්ෂාව සහ සමුද්‍රීය පරිසර පද්ධතිවල වැදගත්කම සම්බන්ධයෙන් අවධාරණය කෙරෙන මෙවන් කාල වකවානුවක මෙම වාර්තාවෙන් සාගර දූෂණය, සාගර දූෂණය ඇතිවීමට හේතු හා එහි බලපෑම් පිළිබඳව විමර්ශනය කරන ලදී. මෙම සටහන සහ කරුණු සසඳන විට ද එක්ස්ප්‍රස් පර්ල් නොකාවෙන් සිදු වන්නට ඇති සමුද්‍රීය විනාශය පිළිබඳ ස්වයං තක්සේරුවක් ඔබට සන්නිවේදනය වනු නොඅනුමාන ය. ඒ අනුව සමුද්‍රීය පරිසර පද්ධතීන්ට මෙන් ම මානව පැවැත්මට ද මහඟු රුකුලක් සපයන මහ සමුදුර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා විනාශ වෙමින් පවතින බව නොරහසකි. වටිනා රහස්, විවිච්චන් ජීවීන් සහගාගෙන මුළු ලෝකයක් සනහාලන සමුදුර ආරක්ෂා කරගැනීමේ වැදගත්කම අවිවාදිත ය.

මූලාශ්‍ර:

අඹේපිටිය, කේ, (2018), ජීවයේ පැවැත්ම සාගරය මතයි ආත්මාර්ථයෙන් මිදී සාගරය රැකගනිමු.

Bimali Koongolla, J., Andrady, A. L., Terney Pradeep Kumara, P. B., & Gangabadage, C.S. (2018). Evidence of microplastics pollution in coastal beaches and waters in southern Sri Lanka. *Marine pollution Bulletin*, 137,277-284.

Condor, (n.d), marine & ocean pollution statistics & facts 2020-2021,. <https://www.condorferries.co.uk/marine-ocean-pollution-statistics-facts>

දේශානි ප්‍රසංගි රත්නායක පරිගණක උපදේශක

වගු අංක 1 - සමුද්‍රීය අපද්‍රව්‍ය දිරාපත් වීමට ගතවන කාලය

පද දහසක් එක් කරමින්
එක් පදයක් විසඳුවාට
ජීවිතේට අරුත කියන
හුස්ම පොදුට වෙන උත්තර
සෙවිය හැකිද තනිව තොපට

උපකල්පන ගොඩ නැගුවට
කුරු සෙවනක් නොමැති දිනක
ගතට දැනෙන සිසිල් සුළඟ
මහ කතරේ ඇතිද කොතෙක

සංගහනය ලොකු උනාට
නියැදි තරම පොඩි උනාට
මැනිය හැකිද වන විනාශ
අඩුවෙන හුස්මක් ගාතට

මහ සද්දෙන් කඳ කැපුවට
වැටෙන සද්දේ දෙදරුවාට
යදින සත්තු නොපෙනුනාට
වැටෙන කඳුළු පොකුරු පිටින්
මැනිය හැකිද නියැදි ලෙසින්
ජීවිත දුන්නේ නුඹලට
මගේ තියන කරුණාවට
ස්වායත්ත මම නම් ලොව
පරායත්ත තොපමයි හැම

පුංචි පැටව් දහස් ගණන්
මගේ කුලකේ එළිය ලබන
පණ දිය හැකිනම් නුඹලට
නුඹේ පැටව් දහස් ගණන්
හුස්ම ගනී පින් පුදමින්

මරණ මංවකේ දුටුවිට
සිහින ගැබක ගුලි වෙනකොට
සිහින මැදින් හෙමින් ගිහින්
රැකපන් මේ එකම මව්ව.....

තිලිනි ලක්මාලි
සිව්වන වසර

හඬක් නොදෙන මවගේ හැඬුම

කුරුපත් අතර හැංගි හැංගි
නොදන්නා X පදයන්ට අගයක් සොයමින්
සීතල සුළඟින් වහන් ව
එක ම කුලකයක අවයව මෙන්
සොබාදම් මැණියන්ගේ කුරුල්ලේ දැවටෙමින්
නිබඳ සෙල්ලමින් ගෙවූ කාලය,
මුදල් ස්වායත්ත වී මිනිසුන් පරායත්ත වූ කල
මහපොළොව හා බැඳුණු කුරු අතර මුසුව
ප්‍රාණයකින් පැමිණි ධන බැඳුමක් මෙන්
අප හුස්ම, පොළොව සිපගන්න
රූස්ස ගස් සමඟ මිහිදන් වන අරුමය....

මහේමිකා ලක්ෂාණි
සිව්වන වසර

කුරු වියනක මළගම

හුස්මට අගයක් දෙන නකල්ස් වන රක්ෂිතයේ භූගෝලීය, දේශගුණික, පාරිසරික හා ජල විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ

ස වහාව ධර්මයෙන් ලද දායාදයක් බඳු ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසර සුන්දරත්වය ලෝක සංචාරකයන්ගේ සොඳුරු නවාතැනක් බව නොරහසකි. මෙරට පවතින සුන්දර පරිසර පද්ධතිය ආශ්‍රිත ව කාගේත් නොන සිත ඇද බැඳ තබාගන්නා මනස්කාන්ත දර්ශනයක් ලෙස නකල්ස් වනාන්තරය නම් කළ හැකි ය. එහි අපූර්ව වූ පිහිටීම දුර සිට බලන මිනිස් ඇසකට දිස්වනුයේ මටමෙළ වූ අතක ඇඟිලි ආකාරයට ය. එකී සුවිශේෂී පිහිටීම නිසා ම මෙය නකල්ස් හෙවත් නමුණුකුල නාමයෙන් නාමකරණය කොට ඇත. එකී සුවිශේෂීත්වයට ලක් වූ ප්‍රධාන කඳු ශිඛර පහක් වන අතර ඒවා නම් කිරිගල්පොත්ත, ගොම්බානිය, නමුණුකුල, කොබෝනීලගල හා දෝතඵල ය. මීට අමතර ව ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණිකොණදිග සිට වයඹදිගට දිශානත ව ලග්ගල සිට උගුරුයාල දක්වා විහිදී නකල්ස් රක්ෂිතය කඳුවැටි 35 කින් සමන්විත වනු ඇත. එය මෙම වන රජ දහනට ම අනන්‍ය වූ ලක්ෂණයක් ලෙස දැකගත හැකි ය. එකී කඳු ශිඛර 35 මීටර 900 ට වඩා උසින් යුක්ත අතර උස ම කඳු ශිඛරය මීටර 1900 පමණ වන ගොම්බානිය කන්ද යි. වියළි කලාපයට හා තෙත් කලාපයට මායිම් ව පිහිටා තිබෙන නකල්ස් රක්ෂිතය මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 6000ක් උස් භූමි ප්‍රදේශයකටත්, අඩි 1800ක් දක්වා වූ පහත් භූමි ප්‍රදේශයකටත් අයත් ය. හෙක්ටයාර් 21,000 පුරා විහිදී ඇති නමුණුකුල වන පියසෙහි අක්ෂාංශ හා දේශාංශගත පිහිටීම ගත්විට උතුරු අක්ෂාංශ 4'50 හා නැගෙනහිර දේශාංශ 8'10 අතර මහනුවර සහ මාතලේ දිස්ත්‍රික්ක වසා පැතිර පවතින මෙම සොඳුරු පරිසර කලාපය දකුණින් සහ නැගෙනහිරින් මහවැලි නිම්නයෙන් ද, බටහිරින් මාතලේ නිම්නයෙන් ද, මධ්‍යම කඳුවැටියෙන් ද වෙන් ව පවතී.

මෙම අපූර්ව නිර්මාණය නිරිතදිග මෝසම් සුළඟින් හා ඊසානදිග මෝසම් සුළඟින් වර්ෂාව ලබා පෝෂණය වේ. ඔක්තෝබර් සිට පෙබරවාරි දක්වා ක්‍රියාත්මක වන මෙම වර්ෂාපතනය මිලිමීටර 5000 පමණ වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් සනිටුහන් කරන නමුත් නැගෙනහිර බෑවුමේ තරමක් වියළි මිලිමීටර 2500 වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් වාර්තා වේ.

නකල්ස් වනාන්තරයේ ව්‍යාප්ත වී ඇති ප්‍රධාන කඳුවැටි

කඳුවැටිය	උස (මීටර්)
ගොම්බානිය	1906
නකල්ස්	1864
කිරිගල්පොත්ත	1648
අලියාවැටුනුවල	1647
දුම්බානගල	1644
කලුපහන	1617
සෙල්වකන්ද	1617
යකුනෑගල	1586
දෝතඵල	1575
වමාරපුගල	1559
කොබෝනීලගල	1555
රිළාගල	1525
පහනගල	1516
නුවන්ගල	1487
රත්මැටිය	1474
මතුරවගල	1190
කැපෙලගල	1190
වෙලන්ගල	1180
දුම්බානගල	1154
බලල්ගිරිය	1148
ගල්කුන	1129
ලුණුමානගල	1114
රඹුක්කඳුව	1101
කින්තරිගල	1068
ලුණුමඩල්ල	1060
වෙල්ලගෝල පහන	1026
ලුහුමහ පහන	998
කෙහෙල්පොතමන	990
වෙල්ලන්ගල	936

මූලාශ්‍රය : රුක් සඟරාව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

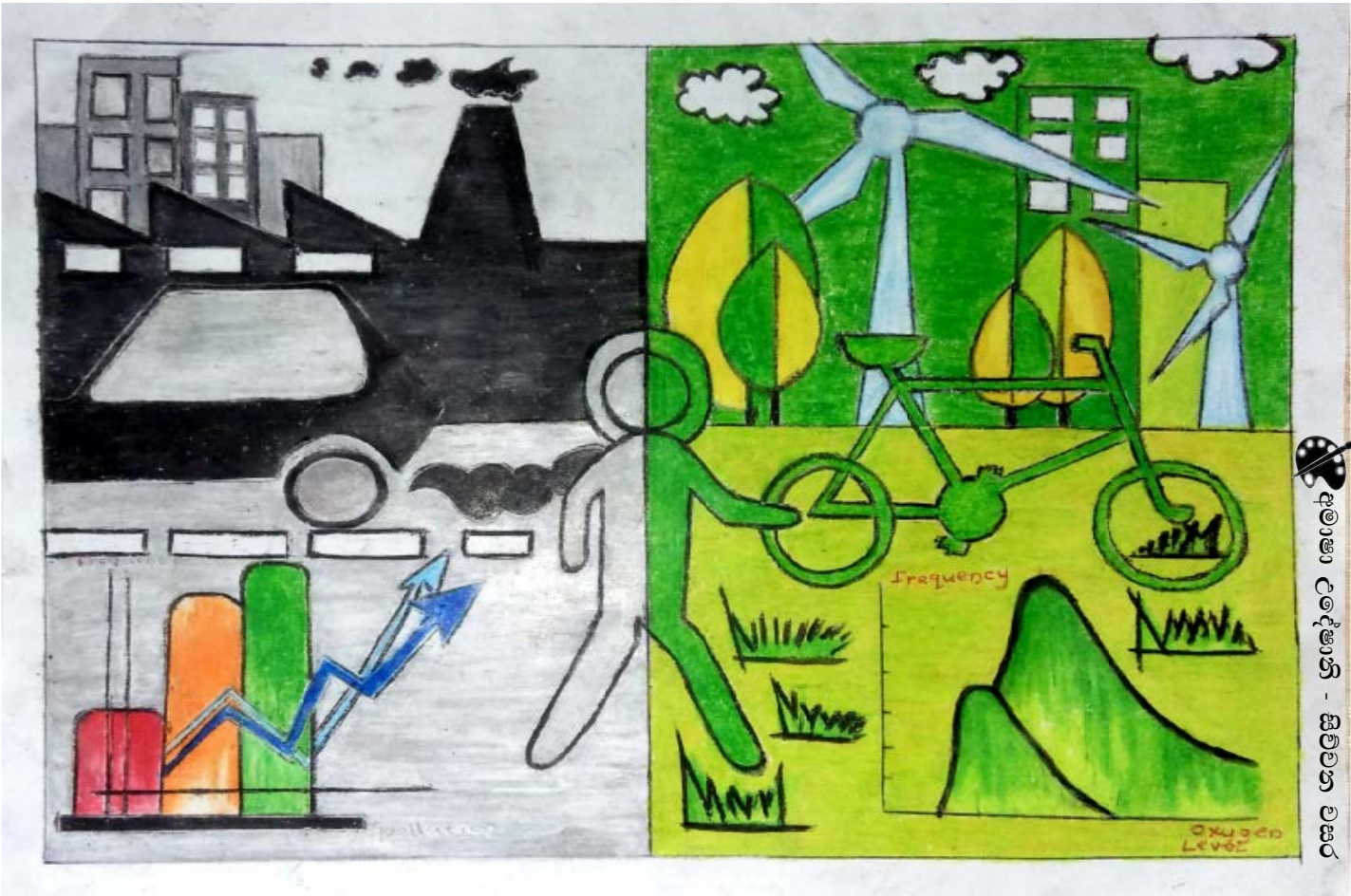
නකල්ස් වනාන්තරය ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් වශයෙන් ද ඉහළ වටිනාකමක් පෙන්වුම් කරයි. මහවැලි පෝෂක ප්‍රදේශයන් දෙස අවධානය යොමු කිරීමේ දී එහි 30% ක පමණ ප්‍රදේශයක් පෝෂණය කිරීමට මෙම වන පියස මඟින් ලබන දායකත්වය නකල්ස් පරිසර පද්ධතියේ වටිනාකම දෙගුණ තෙගුණ කිරීමට හේතු වෙයි. හසලක ඔය, මහ ඔය, මීපුරේ ඔය, කයිකාවල ඔය හා හින් ගඟ ගලා යන්නේ පහළ නැගෙනහිර ප්‍රදේශයෙන් වන අතර වයඹට දිශානුගත ව තෙල්ගම් ඔය හා කළු ගඟ ගලා බසී. මෙකී කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන වර්ෂ 1873 දී මීටර් 1500 වඩා ඉහළ ප්‍රදේශය දේශගුණික රක්ෂිතයක් ලෙසට පත් කරන ලදී.

මෙම වන පියස ආශ්‍රිත ව 57% - 100% පමණ වූ ආර්ථිකවත් පවතින අතර සමස්ත භූමිය පුරාවට පුළුල් පරාසයක විහිදී ගිය ජෛව විවිධත්වයක් දැකගත හැකි වන අතර අඩි 3000ට වඩා ඉහළ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව 26°C සිට 21°C දක්වා ද උස ම ප්‍රදේශවල 18.5°C උෂ්ණත්වයක් ද පවතී. වර්ෂ 2000 දී සංරක්ෂණ වනාන්තරයක් ලෙස රජය මඟින් ප්‍රකාශ කළ අතර දැනට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ පාලනය යටතේ මෙය පවතී.

මූලාශ්‍ර:
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සමාජ වන විද්‍යා හා වන ව්‍යාප්ති අංශය රුක් සඟරාව

චාසනා මධුවන්ති ආනන්ද දෙවන වසර

“ගස් ගැන මට විශාල ගෞරවයක් දැනෙනවා. ඒවා වයස, අලංකාරය සහ ජීවිතයේ හා වර්ධනයේ ආශ්වර්යයන් නියෝජනය කරයි.”

- ලුවිස් ඩිකින්සන් -

අසමමිතික ආදේශනය

බටහිරින් දුන් සමීකරණයට
X, Y සොයා ගනු ලැබ
අදින වර්ගජ ප්‍රස්තාරයට
දියුණුවක් යැයි කිව හැකිද

රූක් සටහන් ඇද
අතුපතර බිම දමා
නියැදි අවකාශයක
කෙසේ අගයන් ගන්නේද

සන්නික පරිසරය
වනසන මිනිසුන්ට
ලද කාසියේ අගය
විවික්ත යැයි හැඟේවිද

හුස්ම පොදු ඩොලරයක්
ඉක්මවා ගිය දිනෙක
වැටහේවි අදින ලද රේඛාවේ
ධන සෘණත් වැරදි වග

ඇත පනත් සම්මුතීන්
වන ලැහැබ සුරකින්න
සංවර්ධනය ලෙස
ඒවි එය වනසන්න

සරල රේඛාවකුත්
ඇති වේවි මැනගන්න
පරිසරය රැකගෙනම
හැකි වුණොත් නැගිටින්න

සඳුන් බුද්ධික ද සිල්වා
දෙවන වසර

සංඛ්‍යාතයක සොබා කියවීමක්

ප්‍රස්තාර, වගු, දත්ත පත්තරේ පිටුවක ම
වන විනාශය ගැනයි ඉදිරිපත් කරන්නේ...

"ඔක්සිජන් ඕනෑ! ඔක්සිජන් ඕනෑ!"
තවත් පිටුවක දුටිමි.

කොරෝනාවත් සමඟ සිදු වූයේ මේ කිම ද?
විවලයයෙන් විවලයයට ඉහළ යන වේගයට
වමේ සිට ඉහළ නැඟී රේඛාව දුටුව සඳ
සසල වුණු හද මගේ ශුන්‍ය වුණි මොහොතකට...

සෘණ අගය ඇති සිතක්
ධන අගය වෙත ගන්න
සමීකරණය තිබේ
අප සැමට විසඳන්න...

එකාමෙන් නැගිටලා තුරුලතා කුලකයෙම
සෘණ අගය බිඳහෙලා, ධන අගය වෙත ගන්න...
පියවරෙන් පියවරට එකාමෙන් පෙළගැසෙමු.

හරිත පැහැ ලෝකයක් හෙට දිනයේ දැකගන්න
වැඩු පැළවල දත්ත දිනෙන් දින වැඩිවෙන්න...
උපරිමය වෙත ශ්‍රීතයේ එම අගය දැකගන්න
සැවොම එක් වී පතා එක් ගසක් සිටුවන්න...

බී. ඩී. උමේෂා ගිම්හානි වික්‍රමනිලක
දෙවන වසර

මිහිකතේ ජීවය රකින වෘක්ෂ ලතාවෝ

රතු ඉන්දියානු නායක සියැටල් වරක් මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි. "නිල් අහසක් පොළවේ ඇති උණුසුමත් විකිණීමට හෝ මිලදී ගැනීමට හැකි ද? එය මට නොවැටහේ. මේ අදහස අප හට නම් අරුමයකි. සුළගේ ඇති පවිත්‍ර බව නැවුම් බව ජලයේ ඇති ප්‍රභාවත් බව අප සන්තක නොවේ. එසේ නම් ඔබ ඒවා මිලදී ගන්නේ කෙසේ ද? මිහිකත ඇති ජීව ජාලය මිනිසා විසින් ගෙවුණේ නොවේ. මිනිසා යනු එක් හුයක් පමණි. මේ ජාලයට මිනිසා විසින් යම් හානියක් පමුණුවන ලද ද ඔහු එයින් තමාට ම හානි කරගනී. ඔබගේ සයනය ඔබ දිගින් දිගට ම කෙලෙසමින් යන්න. යම් දිනක ඔබ එම ප්‍රවාහයේ ම ගිලෙනු ඇත. එහි ම ගිලී මිය යනු ඇත."

පරිසරයට නිතැතින් ම ආදරය කළ සියැටල්ගේ ප්‍රකාශය අදටත් මිනිසුන්ගේ සිත්සතන් කුළු පැවතුණා නම් මොනතරම් වටී ද යන්න මදකට සිතිය යුතු කරුණකි. වෘක්ෂ, සන වනාන්තර මිලක් නියම නොකර ලබා දෙන හුස්ම පොදුට අගයක් දීමට මැලි වන මිනිසා මුදලට යට ව සියලු දේ ලැබෙනු ඇතැ යි යන පුහු මානයකින් පසු වෙති. අද වන විට මිනිස් ප්‍රජාව රූස්ස ගස් මරා මුවට ඇද දමා මුදලින් හුස්ම ගැනීමට වෙහෙසීම භාසාජනක කරුණකි. වර්ධනය වන ජන සහනවය, සන වනාන්තර කෙලෙසා දමා කෘර ලෙසින් සොබාදහමේ නිජබිම් අත්පත් කරගැනීමට ක්‍රියා කරන්නට වූ හෙයින් එය නැවැත්වීමට ගත් වැයමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් ලොවට ම අර්බුදයක් වූ කොරෝනා වසංගතය පැමිණියා ද විය හැකි ය. මිනිසුන්ගේ පණ නල රකින වෘක්ෂලතාවන් ගැන කතා කරන විට එකී වෘක්ෂලතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයට

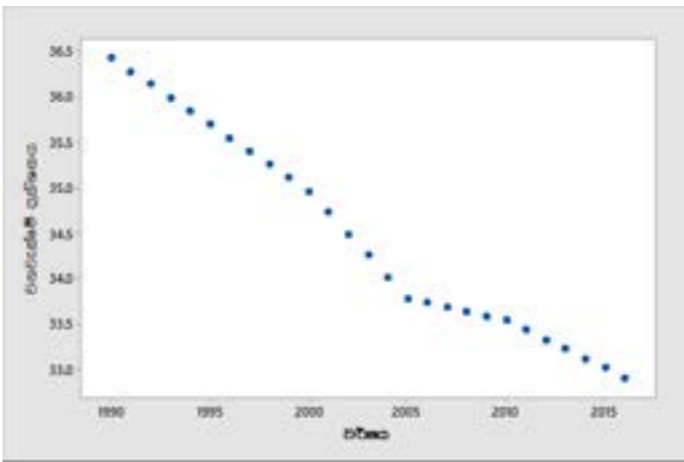
පාත්‍ර වන්නේ ග්‍රීක යුගයේ සිට ය. නූතන ශාක උද්භිද විද්‍යාවේ පියා ලෙස ග්‍රීක දර්ශනික කියෝෆැස්ටස් හඳුන්වනු ලබයි. ඔහු මූලික වශයෙන් ශාක පැළෑටි, යටි පඳුරු, පඳුරු සහ වෘක්ෂ ලෙස කාණ්ඩ 04 කට වර්ග කරන ලදී. ශාක පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී වැදගත් පුද්ගලයකු වන ලිනේයස් ශාක නාමකරණය සඳහා ද්විපද නාමකරණය ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙලෙසින් ශාක වර්ග අධ්‍යයනයන්, ශාක වර්ගයන්ගේ ගෝලීය ව්‍යාප්තීන් සලකා බලමින් ඇත අතීතයේ සිට ම ගෝලීය ශාක ව්‍යාප්තීන් පිළිබඳ සිතියම් සකස් කිරීම සිදු විය. අද වන විට ගෝලීය වෘක්ෂලතාවන්, දේශගුණය, අක්ෂාංශය, ශාකයේ කායික රූප විද්‍යාව ආදී භෞතික සාධක රාශියක් සැලකිල්ලට ගනිමින් වර්ගීකරණයට ලක් කරන ලද අතර ඒවා අතුරින් ප්‍රධානතම වර්ග ත්‍රිත්වය වනුයේ වනාන්තර, තෘණබිම් හා කාන්තාර ය. මෙම මූලික කාණ්ඩ ත්‍රිත්වය පදනම් කරගනිමින් ලොව වෘක්ෂලතා කලාප

එකොලහකට බෙද දක්වනු ලැබේ. නිවර්තන තෙත් සදහරිත වනාන්තර, නිවර්තන මෝසම් වනාන්තර, සිසිල් සෞම්‍ය පතනශීලී වනාන්තර, උණුසුම් සෞම්‍ය තෙත් වනාන්තර, මධ්‍යධරණී සදහරිත වන ලැහැබ, කේතුධර වනාන්තර, නිවර්තන සැවනා බිම්, සෞම්‍ය කලාපීය තෘණ, කාන්තාර හා පඳුරු, තුන්ද්‍රා, ඇල්පයින් හා අයිස් කාන්තාර වේ.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෘක්ෂලතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය ආරම්භ වන්නේ 19 වන සියවස අගභාගයේ සිට ය. 1950 දශකය වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත තුරුලිය ප්‍රජාව අධ්‍යයනයට ලක් කරමින් විවිධ වූ වර්ගීකරණයන් ඉදිරිපත් වීම සිදු වූ අතර වැජ්මන්, ද රොසයිරෝ, හෝම්ස්, කෝල්මේයර් සහ ගවුසන්ගේ වර්ගීකරණයන් ඒ අතුරින් වැදගත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් 23% ක් පමණ වනාන්තර ව්‍යාප්ත ව ඇති අතර එයට තෙත් කලාපය සහ වියළි කලාපය ඇතුළත් වේ. වර්ෂාපතනයෙහි, උච්චත්වයෙහි (මුහුදු මට්ටමේ සිට ඇති උස) හා පසෙහි ඇති වෙනස්කම් හේතු කොටගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර විවිධත්වයක් ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින වනාන්තර වර්ග ලෙස නිවර්තන, තෙත් පහතරට සදාහරිත වනාන්තර, තෙත් උප කඳුකර වනාන්තර, පහතරට වියළි මිශ්‍ර සදාහරිත වනාන්තර, ගංගාශ්‍රිත අතරමැදි කලාපයේ ඇති නිවර්තන සදාහරිත වනාන්තර, ගංගා ආශ්‍රිත ගං ඉවුරු ආදියෙහි වැවෙන වෘක්ෂලතා, ශුෂ්ක ප්‍රදේශවල ඇති කටු පඳුරු සහිත වන ලැහැබ දැක්විය හැකි ය.

මෙකී වනාන්තර ප්‍රභාසංස්ලේෂණය තුළින් සමස්ත වායුගෝලයේ කාබන්ඩයොක්සයිඩ් ප්‍රමාණය අඩු කොට මිනිසුන්ගේ හුස්ම පොදු රැකීම සඳහා පිරිසිදු වාතාශ්‍රයක් සපයනු ලබයි. එමෙන් ම මෙම වනාන්තර දැව ප්‍රභවයක් ලෙස ද ජාතික ආර්ථිකයට වැදගත් දායකත්වයක් සපයනු ලබයි.

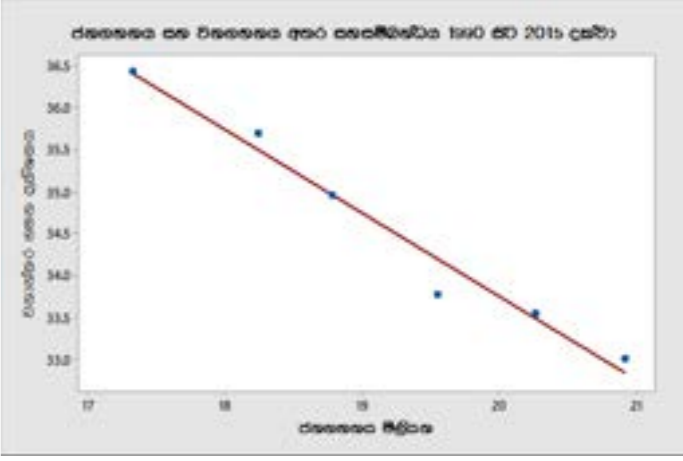
රූප සටහන 01: ශ්‍රී ලංකාවේ වනාන්තර ආවරණය

මූලාශ්‍රය indexmundi වෙබ් අඩවිය

එනමුත් අද වන විට පාලනයෙන් තොර වූ වන සංහාරය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවත්නා වනාන්තර වැඩි ප්‍රමාණයක් විනාශයට ලක් ව ඇත. ජනගහන වර්ධනය, කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා වනාන්තර එළි කිරීම, නාගරීකරණය සහ දැව ජාවාරම් සිදු කිරීම මෙකී විනාශයට මූලසුනකි. කෘෂිකර්මාන්තයේ නියැලෙන්නේ ද ජනතාව යි. නාගරීකරණය වැඩි වන්නේ ද ජනතාව නිසා ම ය. ඒ අනුව වෘක්ෂලතාවන්, වනාන්තර ක්‍රමයෙන් අඩු වීමට ප්‍රධානතම හේතුව මිනිසා බව කීම නිවැරදි වේ.

රූප සටහන 02: 1990 සිට 2015 දක්වා වනාන්තර හා ජනගහනය අතර සහසම්බන්ධය

මූලාශ්‍රය statistica වෙබ් අඩවිය

ඒ අනුව වනගහනයන් ජනගහනයන් අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධයක් පවතින බව පැහැදිලි ය. මෙලෙසින් වන වැස්ම සහ ජනගහනය ප්‍රතිලෝම ව වර්ධනය වීම අද වනවිට බොහෝ විපත් ගණනාවකට ම මූලපිරීමට හේතුවක් වී ඇත. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව මුහුණදෙන ප්‍රධානම ගැටලුවක් ලෙස අලිමිනිස් ගැටුම හැඳින්විය හැකි ය. අලිමිනිස් ගැටුම්වල මූලාරම්භය වූයේ වැඩිවන ජනගහනයක් සමඟ වනාන්තර භූමි ජනාවාසකරණය වීමත්, අලි ඇතුන් ඇතුළු අනෙකුත් සතුන්ගේ වාසභූමි අහිමි වීමෙන් ඔවුන් ගම් වැදීමත් ය. මේ හේතුවෙන් වසරකට රටට වටිනා මිනිස් ජීවිත රාශියක් මෙන් ම සත්ත්ව ප්‍රජාව ද අහිමි ව යන්නේය. අපි උත්සාහ කළ යුත්තේ ජනගහනය වර්ධනය වන විට වන වැස්ම ද වර්ධනය කරන අනුලෝම සම්බන්ධතාවක් ගොඩනගා ගැනීමට යි. එවිට අපගේ හුස්ම පොදු ද ආරක්ෂා වී වනාන්තර ද මිහි මත නිදහසේ දිගු කාලයක් වැජඹෙනු ඇත. ඒ ඔස්සේ අද මුහුණ දෙමින් සිටින දරුණු වසංගතය වැනි වසංගතවලින් තොර සුරක්ෂිත සෞඛ්‍යසම්පන්න ඉදිරි පරම්පරාවක් බිහිවනු නොඅනුමාන යි.

හරිනි මධුෂා සිව්වන වසර

මූලාශ්‍ර:
අබේසිංහ, සුදන් ජයවර්ධන ජයන්ත. (2015) ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය හා ස්වභාවික පරිසරය. ජෛව විවිධත්ව හා අලි සංරක්ෂණ භාරය
Kumara, C., & Wajiramali, D. (2011). FOREST COVER OF SOUTHERN SRI LANKA.

හුස්මක අගය නොදත්
 විලම්භිත සංගහනයකි සමාජය
 තුරුලතා වන වදුලු
 මරා දැමූ නියදියකි අතීතය
 මුදලට යටවී
 මුදලට විකිණී
 අවම පිරිවැයක්
 හා උපරිම ලාභයක් ලැබුමට
 සොබාදම් මව්තුමිය
 ගිනිබත් කළ සමාජයක
 වන්දිබට්ටකම් කළ
 ශුන්‍ය වූ හිස් ඇති වහලුනේ,
 ඔබේ හුස්ම හෙලුමට
 කාලය හා අවකාශය එළඹ ඇත
 දින දින ප්‍රස්තාර ගතවන
 සසම්භාවී පණ ගැහෙන ජීවිතයට
 ජීවය දෙන හුස්ම පොදුට
 ලන්සු තබන කාලය පැමිණ ඇත
 95% ක විග්‍රම්භ මට්ටමක් මැද
 සියල්ලන් ම අසත්වා !
 "වැඩි මුදලට හුස්ම පොදුට"
 ටෙන්ඩර් දෙනු ලැබේ.....

පවිත්‍රා සඳමාලි
 ඥානරත්න
 තෙවන වසර

මිලකරණ හුස්ම

සුරකිමු පරිසරය

හුස්මට අගයක් ගෙන එන එළියක්
 මිහිකත මාතා වදිමි නිති
 වන සංගහනය දෝත දරාගෙන
 ජීවය සුරකී පුදුමි තුනි
 ඇළ දොළ ගංගා මහ සාගරය ද
 මිහි මවගේ උප කුලක වෙති
 ජීවයේ ඇරඹුම හුස්මක මිහි රුව
 පුද දුන් ඇ මහ සම්පතකි

මහඟු තිළිණයකි වටිනාකම පිරි
 පර්යේෂණ කරලනු අවැසි නැති
 අගයක් නැති මනු බව ලැබ ඇත්තෝ
 හිත් පිත් නැති හිස් කබල් වැනි
 සුරකිනු වෙනුවට වනසනු රුතියෙන්
 උප ලක්ෂණයන් උදුර ගති
 මිහිතලේ කඳුලැල් අනන්තයක් මෙනි
 සුනු යොදවා ගණිනු බැරි

වගු ප්‍රස්තාර ද ඇස්වල අමුණා
 වන වැනසුම පැවසුවත් නිති
 ලොකු ලොකු පුටුවල වැජඹී ඇත්තෝ
 හුස්ම නොමැති රික්තයන් වැනි
 පැරදී නිහඬව ශුන්‍යයක් වනු බැ
 ඔබ සුරකිනු මා හදෙහි ඇති
 හුස්මට අරුතක් ගෙනොනා මිහි මව
 සුරකින්නට මා පෙරට එමි...

භාග්‍යා රුක්ශානි උදයකාන්ත
 සිව්වන වසර

නොලැබෙන අගය

මුඛ වාඩම් මුව වැස්මන්
 අතරට සිර වී
 මරණ දත්ත වැලට එකතු
 නොවී
 තව දවසක් දිවි ගෙවන්නට
 දින ගනිමින්
 ඇඟිලිවලින්
 හුස්මට අගයක් සොයන්නී
 මහී කතට රිඳුම් දෙමින්
 සොබා සුන්දරත්වය ශුන්‍ය කර
 උසුළු කරනවද බලන්න
 රූස්ස ගස් බිම දැම්මම
 කැලේ පිටින් මිය ගියාම
 හුස්මට අගයක් ලැබෙයිද?

සවිනි කාවින්දා වෙදගෙදර
 තෙවන වසර

හුස්මට අගයක් සොයා

ධන සෘණ ගලපවා පද කුළ
ගස්වැල් බද්ධ කුලකය ලෙස
සර්වත්‍රයක් මිනිසා එහි
රැකගමු අපේ තුරුමව ලක් මවුනි

ගැටගසනා
හුස්මදෙනා
අවයවිනා
සදා

සෘණ අන්තයක අපෙ ජීවිත නොවෙද
යන්තට වෙයි ගැනීමට O₂
සෘණ සිට ධන ලක්ෂ්‍යයට ඇඳ යන
හුස්මට අගය වේ අපගේ

අද
කඩපිළට
සිතුවිල්ල
කැපවීම

වන භාතිය අඩු කරමින්
වැසියනි බෙදුම් පැළ දහසක්
පැළ සිටුවීම වැඩි කර
අපි සැම බලමු ගස් එකතුව

දිනෙන් දින
අතින් අත
මිනිසා කුළ
දෙරණ කුළ

මිතුරනි නැවත ඒකී දේ
ගස්වැල් වවමු විෂ වායුව
පිරිසිදු වායු ගෙන ජීවිත
හුස්මට අගය දී අපි ගස් වවමු

සිතන්නට
නසන්නට
රකින්නට
හෙට

අයේෂා මධුවන්ති
දෙවන වසර

මිනීමවගෙන් සිහි කැඳවීමක්...

සොබාදහම් සර්වත්‍ර කුලකයේ
උප කුලකයක් වන මිනිසුන්ට
අමතකව ඇති අපූරුව
ඔබත් සත්ත්ව උප කුලකයේම වග

සොබාදහමේ ආර්තව වලනද
අක්‍රමවත් වලන බවට පත්ව අද
නොහැරගෙන අපූරුව
ඔබේම ක්‍රියාවල ප්‍රතික්‍රියාවන් වග

සොබාදහමට සෘණ අගයක් උරුම කොට
හුස්මට ධන අගයක් ලැබේවිද හෙට
තේරුම් නොගත් අපූරුව
සහසම්බන්ධය අනුලෝම වග

ඩිලානි වාසනා පතිරගේ
පරිගණක උපදේශක

මිනුම්ගත වූ මිනීමැසිල

පොත්පත් සඟරා
පිරෙන්තට ලියයි
"සුරකිමු පරිසරය"
"සුරකිමු පරිසරය"
නමුදු,
සියලු උප කුලකයන් සිත
පිළිගැනුම් කලාපය ලෙස
විනාශය විනාශය
වන විනාශය
ධන සෘණ අතර
ප්‍රස්තාර අතර
නොදන්නා පදයන්හි
විසඳෙන සමගාමී සමීකරණ ලෙස
ගොඩගැසෙයි මිනී කඳු
පරිසර විනාශයේ උපරිම ලාභය
නමුදු,
කිසිදින ශුන්‍ය නොවනු ඇත
මිනිස් සිතෙහි මසුරුකම
අනන්තයටම ඇදී ගොස් මිස

පවිත්‍රා සදමාලි ඥානරතන
තෙවන වසර

ආගමයේ අලංකාරය

සවිනි සදමාලි
දෙවන
වසර

කිසිදිනක
කිසිකලක
මා වූවෙහිත්
ඉල්ලන්තට නොසිතා සිටි
එකම එක දෙයක්
වේද...
ඒ නම්,
මෙතෙක් දිනක වූවට
මැනීමට
මිනුම් දැක්වූකේ
සොයා ගැනීමට
නොහැකි වූ
සැමට හොරා
වූව, නොසිතාම
පා කර හැරේ
වූස්මට සුසුමක්
එකට : දෙක
අනුපාතයට!
ඒ. එම්. අයි. බී. කේ. අතපත්තු
තෙවන වසර

සුසුමට හුස්මක්...

අනාගත විසඳුම පද අරල කළ
නොකළ හැකි සමීකරණයක,
නොගත හැකි ආදේශයක්
ලෝක පිටුව මත!
X, Y පද මූලා පි
මුඛ වාඩීමට යට පි
රැක ගන්නට තනයි
මෙතෙක් අගය නොවූ
මනා පරිමාණයක්
ඇතැයි නොසිත
නුස්ම නම
ආදේශන නැති
සමීකරණයක්!
සමාන්තර ගුණෝත්තර
මුල් පදය පොදු පදය
මුල් පදය එක පදය
a ධන < n සෘණ <
නැත එයින් එලය
විසඳුම නොමැති පිටුවේ
සිර කරයි හුස්ම...
සුසු සිසුම් කලක
මන්ලයින් හරඹ
පේදනය සිරව
ඉකිබිදී ගන්න...
සුත්‍රය කෙදින
විසඳන්න ලොවට
පැටලිවී ගොස්
ලොව පුරා සුසුම් කැන්
අවකලන නොවේවා!
ගුණ කළත් බෙදුවමුත්
සුසුම් අඩු සමහාවිතා
මිනිස් සමහාවිතා
අනඹුවත් බිඳී නොවේවා!
මාර සෙන් සුළු ම පි
හුස්මට අගය යේවා!

සංඛ්‍යාතයෙන් දිවි මග දිනුවෝ

වාමලී ආර්යවන්ද කළමනාකරණ අධ්‍යක්ෂක/නිර්මාණ අධ්‍යක්ෂක Benchmark Innovation Pvt Ltd

විශ්වවිද්‍යාල වරම් ලැබීමේ සිහිනය අද මෙන් ම එවකට උසස්පෙළ සිසුවෙකු වූ මා තුළ ද අඩුවැඩි වශයෙන් තිබුණි. විශ්වවිද්‍යාලයට ඇතුළත් වීමට වසර කිහිපයක් බලා සිටීමට සිදුවීම 90 දශකයේ දී සාමාන්‍ය දෙයක් බවට පත් ව තිබුණි. එසේ වුව ද, වේදිකාවට පෙම් බැඳී මා හට එම කාලය අපතේ යාමක් සිදු නොවුණි. විශ්වවිද්‍යාලයට පා තබන විටත් මා නාට්‍ය වැඩ කටයුතු නිසාවෙන් කාර්යබහුල ව සිටියෙමි. කෙටියෙන් ම කියතොත් වේදිකාව එවකට මාගේ ජීවිතය වී තිබුණි. එක්තරා දිනෙක මනමේ වේදිකා නාට්‍යයේ අලුත් නිෂ්පාදනයක් බැලීමට වෙන්ට රඟහලට ගිය සැටිත්, නාට්‍ය නිමවන තෙක් ම සිටගෙන සිට හෝමාගම සිට පාදුක්ක බලා පයින් ම නිවස වෙත ආ සැටිත් මට මතක ය. කිලෝමීටර් 21 ක් ඇවිද ආ මහන්සියට වඩා ආශාව බලවත් වූ හෙයින් කකුල් රිදෙන්නට නොවුණි. මේ ආකාරයට සරසවියට හා හා පුරා කියමින් පා තබන විටත් මා සම්මානලාභී වේදිකා නාට්‍ය ශිල්පියෙකු මෙන් ම අධ්‍යක්ෂකවරයෙක් ද විය. එකී හැකියාවන්ගෙන් සන්තද්ධ ව සිටි මා හට විශ්වවිද්‍යාලය පාරාදීසයක් බඳු විය. මක් නිසා දයත්, නන් දෙසින් පැමිණි අලුත් යහළුවන් ද, විශ්වවිද්‍යාලය තුළ නාට්‍ය රචනා කරන මහාචාර්යවරු මාගේ හැකියාවන් දියුණු කර ගැනීමට ලැබුණු තෝතැන්නක් විය.

පළමු වසරේ මෙම වැඩකටයුතු සමඟ දෙවන වසරේ සිට ව්‍යාපාර සංඛ්‍යාතය ගෞරව උපාධියක් හැදෑරීමට මා තුළ ආසාවක් තිබුණි. මන්දයත්, අලෙවිකරණ විෂයයට මා තුළ පැවැතියේ නොනීම් ආශාවකි. නමුත් මෙම විෂය ගණිතය හා සම්බන්ධ විෂයයක් වන අතර මා ගණිතයෙහි දුර්වලයෙක්මි. කෙසේ වුවත් අලෙවිකරණ කොටස් නිසාවෙන් අත්හැරීමට ද නොහැකි ය. උණු නිසා බොන්නත් බෑ, කිරි නිසා අහක දාන්නත් බෑ ආකාරයේ උභතෝකෝටිකයකට මම මැදි වීමි. වේදිකා නාට්‍ය පුහුණුවීම් අතරතුර කලු ලැල්ලක් ලැබුණු විට මා එහි ගණන් හදන්නට විය. එය ඉතා රසවත් අත්දැකීමක් මෙන් ම එමඟින් ධාරණ ශක්තිය ද වැඩි විය. දෙවන වසරේ දී සංඛ්‍යාත විද්‍යා විශේෂවේදී උපාධිය හැදෑරීමට තේරීපත් වූ මා හට මංගල ආටිගල අයියා විසින් නිෂ්පාදනය කළ, මහාචාර්ය චෝල්ටර් මාර්සිංහ රචනා කළ "මහාචාර්ය" නාට්‍ය සඳහා කුසලතා සම්මානයක් ද හිමිවිය. තුන්වැනි වසරේ අපට අලෙවිකරණ විෂයයට පිට ආයතනයක් සමඟ සම්බන්ධ වී ව්‍යාපෘතියක් කරන්න අවස්ථාව ලැබුණි. අප කණ්ඩායමට ලැබී තිබුණේ ප්‍රචාරණය සම්බන්ධ මාතෘකාවකි. මේ මාතෘකාව ගැන දැන ගැනීම පිණිස අපට කොළඹ අවට ප්‍රචාරණ ආයතනවල නිතර ගැවසෙන්නට සිදුවිය.

එහි වූ උනන්දුව වැඩි නිසාවෙන් ම උපාධිය නිම වනවාත් සමඟ "ඔල්ගිව් ඇන්ඩ් මේදර් ශ්‍රී ලංකා" ශාඛාව හා සම්බන්ධ ව කටයුතු කරන්නට අවස්ථාවක් හිමිවිය. සරසවියෙන් පිට වුණු මා හට මෙම ප්‍රචාරණ ලෝකය හාත්පසින් ම වෙනස් එකක් විය. එය පාදුක්කේ සිට උදේ හවස ඇමරිකාවට යෑම හා සමාන යෑයි මට සිතිය. මක් නිසාද යත් මෙම ක්ෂේත්‍රයේ සංස්කෘතිය, පුද්ගලයන්ගේ ජීවන රටා, සිතූම් පැතුම්, ආහාරපාන, ඇඳුම් පැළඳුම් පවා සාමාන්‍ය ක්‍රමයට වඩා වෙනස් එකකි. ප්‍රචාරණ ආයතනයක් තුළ වැඩ කටයුතු කිරීමේ අත්දැකීමක් මා මින් පෙර ලබා නොතිබුණි. වේදිකා නාට්‍යවලින් වසර ගණනාවක් ලද පරිචය, සරසවියෙන් ලැබුණ පන්තරය නිසා භාර දෙන ඕනෑ ම වැඩක් පිළිවෙළකට බලාපොරොත්තු වනවාටත් වඩා හොඳින් කරන්නට මට මනා පුරුද්දක් තිබුණි. මේ සඳහා වෙලාවට කලින් වැඩට යාම, හැම හොඳ නරක අධ්‍යයනයක ම නිරත වීම වැනි ගතිගුණ මට පෙර පටන් ම තිබුණි. රාජකාරි කටයුතුවල දී ඉංග්‍රීසියෙන් කතා කරන්නට ගොස් අමාරුවේ වැටීම්, රැස්වීම්වල දී කථා කරන ඉංග්‍රීසි නොතේරීම් වැනි සිද්ධි සාමාන්‍ය සිද්ධි බවට පත් වුවත් මා කිසිවිටෙකත් උත්සාහය අත්හැරියේ නැත. අවුරුදු දෙකක් ගතවන විට නොදැනීම මා ආයතනයට අවශ්‍ය ම කරන පුද්ගලයෙක් වූවා පමණක් නොව මට සිතාගත නොහැකි වැටුපක් ද, ආයතනයෙන් යතුරුපැදියක් ද ලබාදුණි.

2003 වසරේ තුළදී වෙනත් ප්‍රචාරණ ආයතනයකින් (Minds FCB) විශාල වැටුපක් සමඟ මෝටර් රථයක් ලැබෙන්නට විය. විවාහ වන වයසේ සිටි මා එය භාරගත්තේ ය. ඒ ආයතනය තුළ ද විපර්යාස සිදු කිරීමට මට හැකියාවක් ලැබුණි. ආයතන කළමනාකාරිත්වය මාගේ හැදියාවට හා දක්ෂතාවට ඇලුම් කරන්නට විය. ඒ අතරතුර මා පෙර සේවය කළ ආයතනයේ කටයුතු කරන්නට නැවතත් ආරාධනාවක් ලැබුණි. ඒ අලෙවි ප්‍රවර්ධන අංශයේ අංශ ප්‍රධාන තනතුර සඳහා ය. එය මගේ වයසට තරමක අභියෝගයක් වූ නමුත් එය භාරගෙන මගේ ම ආයතනයක්

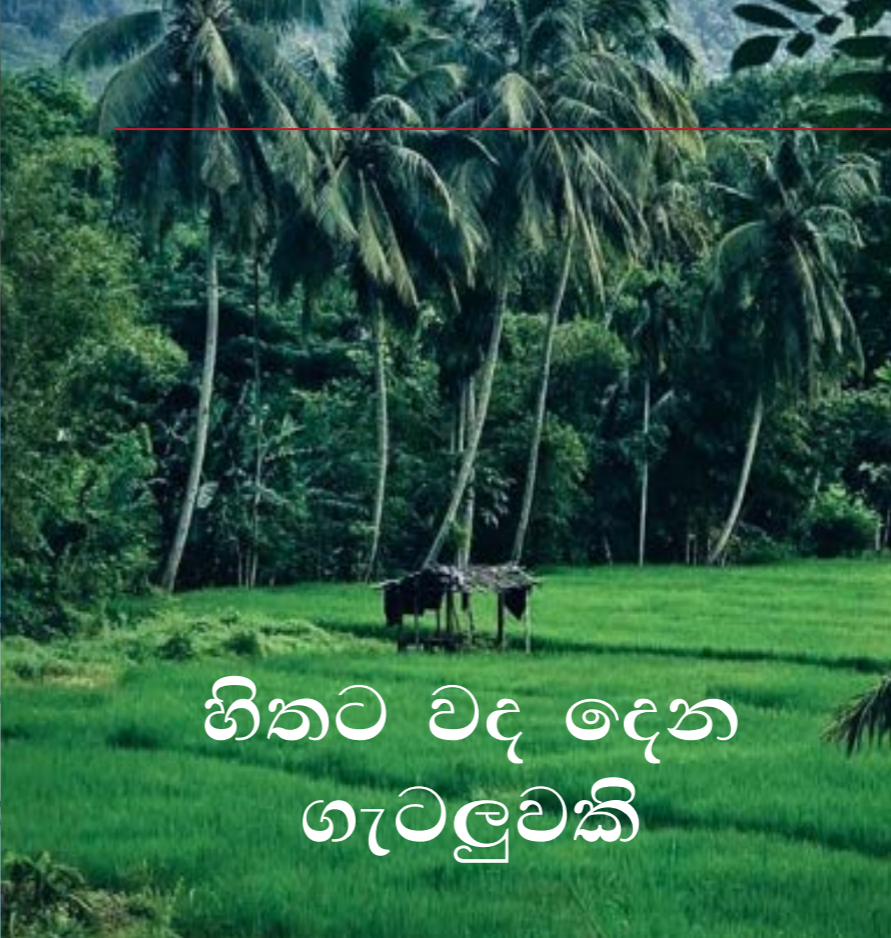
ලෙසින් සිතා කටයුතු කරන්නට විය. මගේ අංශයේ පමණක් හතළිස් දෙනෙකක් සේවය කරන්නට වූහ. නායකත්ව පුහුණු වැඩමුළු සඳහා සහභාගී වී නොතිබුණ ද, පන්තිපිටිය ධර්මපාල විද්‍යාලයෙන් සහ ජයවර්ධනපුර සරසවියේ රැඳී සිටි කාලයේ විෂය සීමාවට පිටතින් කරන බාහිර ක්‍රියාකාරකම්වලින් ලද පරිචය එහිදී මහත් ප්‍රයෝජනවත් විය. වසර නවයකට ආසන්න කාලයක් පුරාවට ප්‍රචාරණ ක්ෂේත්‍රයේ රැඳී සිටි මා හට 2008 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ Airtel සමාගම ආරම්භ කරන කාලයේ දී ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරුවෙකු ලෙස අලෙවිකරණ කණ්ඩායමක් සමඟ කටයුතු කරන්නට අවස්ථාවක් ලැබුණි. ජංගම දුරකථන වෙළඳපොල ඉතාමත් ම තරගකාරී එකකි. එනිසා ම ඇතැම් අවස්ථාවල දී එක් දිනක් තුළ තීරණ සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කිරීමට පවා සිදුවිය. එහි කටයුතු කළ අවධියේ දී වටිනා අත්දැකීම් රැසක් ලබා ගන්නට මා හට හැකි විය. මාගේ ම ප්‍රචාරණ ආයතනයක් ආරම්භ කිරීමේ අදහසක් ඇති වූයේ මෙම කාලවකවානුව තුළ යි.

එම කාලයේ දී එම ආයතනයෙන් ලැබුණු වැටුප් දීමනා හා අනිකුත් වරප්‍රසාද ඉතා ආකර්ශනීය ය. "මෙව්වර දීමනා එක්ක ලොකු සැලරි එකක දාලා යන්නේ පිස්සු ද?" යනුවෙන් ඇතැමුන් මාගෙන් අසන්නට විය. නමුත් මම තීරණය වෙනස් නොකළෙමි. ඒ අනුව 2011 වර්ෂයේ මූල Benchmark Innovation Pvt Ltd නමින් මගේ නිවසේ ඉදිරිපස කාමරයේ කුඩාවට සහ ඉතා සරල ව මා එහි වැඩ කටයුතු පටන් ගත්තේ ය. 2011 ක්‍රිකට් ලෝක කුසලානයේ ප්‍රචාරණ කටයුතු සමඟ සම්බන්ධ වීමටත් මට අවස්ථාවක් හිමිවිය. එම ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු නිමා වන්නටත් පෙර තවත් සුප්‍රසිද්ධ ආයතන ගණනාවක වැඩකටයුතු කරන්නට අවස්ථාව උදාවිය. මා ජීවත් වූ කුඩා නිවසෙහි එක් කාමරයක ආරම්භ වූ පුංචි ආයතනය සේවකයින් තිදෙනෙකු සමඟින් ගංගොඩවිල ප්‍රදේශයේ කුඩා කාර්යාලයකට පරිවර්තනය වී අවසානයේ නුගේගොඩ දෙමහල් කාර්යාලයක් බවටත් පරිවර්තනය විය. මුල් කාලයේ විදි ගැහැට ලෙහෙසි පහසු නැත. 2016 අවුරුද්ද අප ආයතනයට සුවිශේෂී වසරක් විය. එම වර්ෂයේ දී ජාත්‍යන්තර Effie සම්මාන උළෙලේ දී තරගකාරී සියලු ම දැවැන්ත ප්‍රචාරණ ආයතන පරදවමින් ශ්‍රී ලංකාවේ හොඳ ම ප්‍රචාරණ ආයතනයට හිමි සම්මානය දිනාගැනීමට ද අප ආයතනය සමත් විය (ඒ වනවිට අප කණ්ඩායමේ සිටියේ 7 දෙනෙකු පමණි).

මා අදටත් විශ්වාස කරන ආයතනයේ බලවත් ම සාධකය වන්නේ මානව සම්පත යි. සරල ව කියතොත් සුපිරි මොළ, හොඳ කණ්ඩායමක් සිටින විට එතැන ඉන්න ඔළු ගෙඩි ගණන කොහෙන් ම වැදගත් නැත. වැදගත් වන්නේ සාධාරණ ව කොපමණ උපයනවා ද යන්න ය. 2017 දී Effie ජාත්‍යන්තර නිර්ණායක අනුව ආසියානු පැසිෆික් කලාපයේ හොඳ ම ස්වාධීන ප්‍රචාරණ සමාගම් විස්සට අප ආයතනයත් තේරීපත් විය. ඒ ලැයිස්තුවේ දකුණු ආසියානු කලාපයෙන්

තේරීපත් වූ එක ම ආයතනය අප ආයතනය පමණ යි. මේ කාල සීමාව තුළ දී මා හට දේශීය හා ජාත්‍යන්තර ජූරි සහිතයෙක් ලෙස ප්‍රචාරණ සම්මාන උළෙල රැසක කටයුතු කිරීමේ අවස්ථාව ද උදාවිය. ව්‍යවසායකයෙක් ලෙස ක්‍රියා කරන විට බොහෝමයක් අය වැඩිදුර අධ්‍යාපනය පිළිබඳ වැඩි අවධානයක් යොමු කරන්නේ නැතිමුත්, මගේ අධ්‍යාපන කටයුතු නවතාලන්නට සිතුවේ නැත. මේ කාලය තුළ මාගේ පළමු උපාධියට අමතර ව කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ ජන සන්නිවේදනය පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධියත්, එංගලන්තයේ Bedfordshire විශ්වවිද්‍යාලයෙන් අලෙවිකරණය පිළිබඳ MBA උපාධියත් හදාරා, මේ වනවිට ආචාර්ය උපාධියේ කටයුතු සඳහා සුදනම් වෙමින් සිටී. මාගේ මිළඟ වැයම තිරසර අලෙවිකරණය සම්බන්ධයෙන් වැදගත් මෙහෙවරක් සකල ලෝකවාසී සියලු දෙනා වෙනුවෙන් ම සිදු කිරීම යි.

හිතට වද දෙන ගැටලුවකි

අප අත රැඳුණු යුතුකම

ගණනක් වුණත් විසඳුවෙ අපි වම්පස බෙදුවොතින් දකුණත් හුස්මක් නැසුණු ගස පමණක් ඇයි පටවපු ගසක පෙට්ටියෙ මිනිසෙක්

සමබරව බෙදුවාය නිහඬ නිදිය

සංගහනයක් නම් සම්මත එක් නියැදියක් එහි සිටිනා නොමනාකම් කළොත් එහි ඇති ගහ හුස්මක් නැති වේවි පණ නල රැක

පරිසරය ජනතාව කොළට ගන්න

හුස්මක් බෙදන ගහ කොළ තව එක් හුස්මක් නසන පවි සිතුවිලි අඩු හරින පැහැය ලොව සැම තැන අප අත රැඳුණු යුතුකම් අපි බෙදා

කරමු කරමු පතුරවමු ගමු

රිද්මි පනාගොඩ තෙවන වසර

බඩගිනියි! බැහැ ඉවසන්න,
 ඉරිඟු හේන් තුළින්
 හමා එන සුළඟින්
 දැනෙනවා නැවී යන
 කිරි කරල්වල සුවඳ
 අමතක වෙලා, තිබ්බා කකුලක් ඉදිරියට,
 දැනුනා හිරිවැටීමක්!
 විදුලි වැට, යකඩ බට, හැම තැනම
 මතකයි එදා පුංචි සන්දියේ,
 ඇවිද ගියා මීට එහා අම්මා සමඟ,
 අද ඇයි යන්නට බැරි?
 ගැටලුවකි, ඔලුවට වද දෙන
 ලියාගෙන මිනිසුන්,
 සින්නක්කරයට අපේ ඉඩම්
 හිතට වද දෙන ගැටලුවකි ලොකු,
 ලියන්නට වෙයිද අපිටත්?
 "ඔප්පුවක්" අපේ නමට
 වනජීවී මහත්තුරු එනවලු
 හෙට අපේ ගමට
 දත්ත එක්රැස් කරන්නට,
 ඉදිරිපත් කරන්නලු
 තියන ගැටලු ඔක්කොම
 ප්‍රශ්නාවලි කියවන්නට
 නොහැකි අප හට,
 ලැබේවි ද සහනයක්?
 ඔවුන්ගෙ නියදියට,
 නියෝජනය වේවි ද, අහඹු ලෙස අපිවත්?
 එකතු කරන දත්තවල,
 තියේවි ද නිරවද්‍යතාවයක්?
 විශ්ලේෂණයන්ගෙන්,
 ලැබේවි ද හොඳම විසඳුම්?
 මහ විසල් රකුසු වාහන
 ගස්වැල් කඩා හෙළනවා
 වනබිම්, තෙත්බිම් ජනගහන
 එකින් එක හෙළි කරනවා,
 සංවර්ධනය කරන්නලු රට
 ගහකොළ, ඇළදොළ
 උප කුලක වනසන දියුණුව
 කොතෙක් දුර තව ගෙනියයි ද?
 නිදහසේ හුස්ම ගන්නට,
 නිදහසේ සැරිසරන්නට,
 නිදහසේ දිවි ගෙවන්නට,
 අප අයිති වන සිවුපා කුලකයට
 ඉදිරියට බැරිවෙයි ද?

ගගනි ජයතිලක
 සිව්වන වසර

ලෝක ජන සංගහනයෙන්
නියැදි කොටසක් වූ
ඉන්දියාවේ
නොයෙක් ප්‍රාන්ත තුළ
80% ක් ජනයා
දණින් වැටී
අයැදින හුස්ම
කෙසේ දෙන්න ද
හිඟ වූ සම්පතන්...
සෘණාත්මක ආකල්ප
පිළිගැනුම් කලාපය
වෙත ඇදෙන
වටිනාකමක් නොදන්න
මිනිසුනේ දැන්වත්
ඇහැ ඇරගනිවු!
වනබිම් රැකගෙන
මනුෂ්‍ය උපරිම කර
වංචා අවම කර
එකම කුලයේ
සජාතිය පදයක් වී
රැකගමු මව් තුරුල
නැතිනම්
සිරි ලක්බිමට ද
නොමිල සම්පතට
මිලක් කියන්නට
වැඩි ඇතක නොවේ...

හේමාණි ජයසිංහ
තෙවන වසර

හිඟ වූ සම්පත

විසඳුමක් සොයා

නදී ලිය සොඳුරුතම
දායාදයක් විණි
තුරු ද ලිය මල් ගොමු ද
දසක දිය ඇළි ද පිරි
සාරමුත් අතීතය
නොතිර වේ අනාවක
හරිත ලොව ගුරු පැහැය
හුස්මට ද ඉඩක් නැත

ඇත ගිරිහෙල් මුදුන - ඉහළ යන මිහිදුමට
මැන ගං දිය පතුල - පහළ යන දිය බිඳට
අකීකරු මිනිස් සිත - ගෙනෙයි විසඳනු නොහැකි
සමීකරණය විලස - දිවිය ධනයට මැකෙන

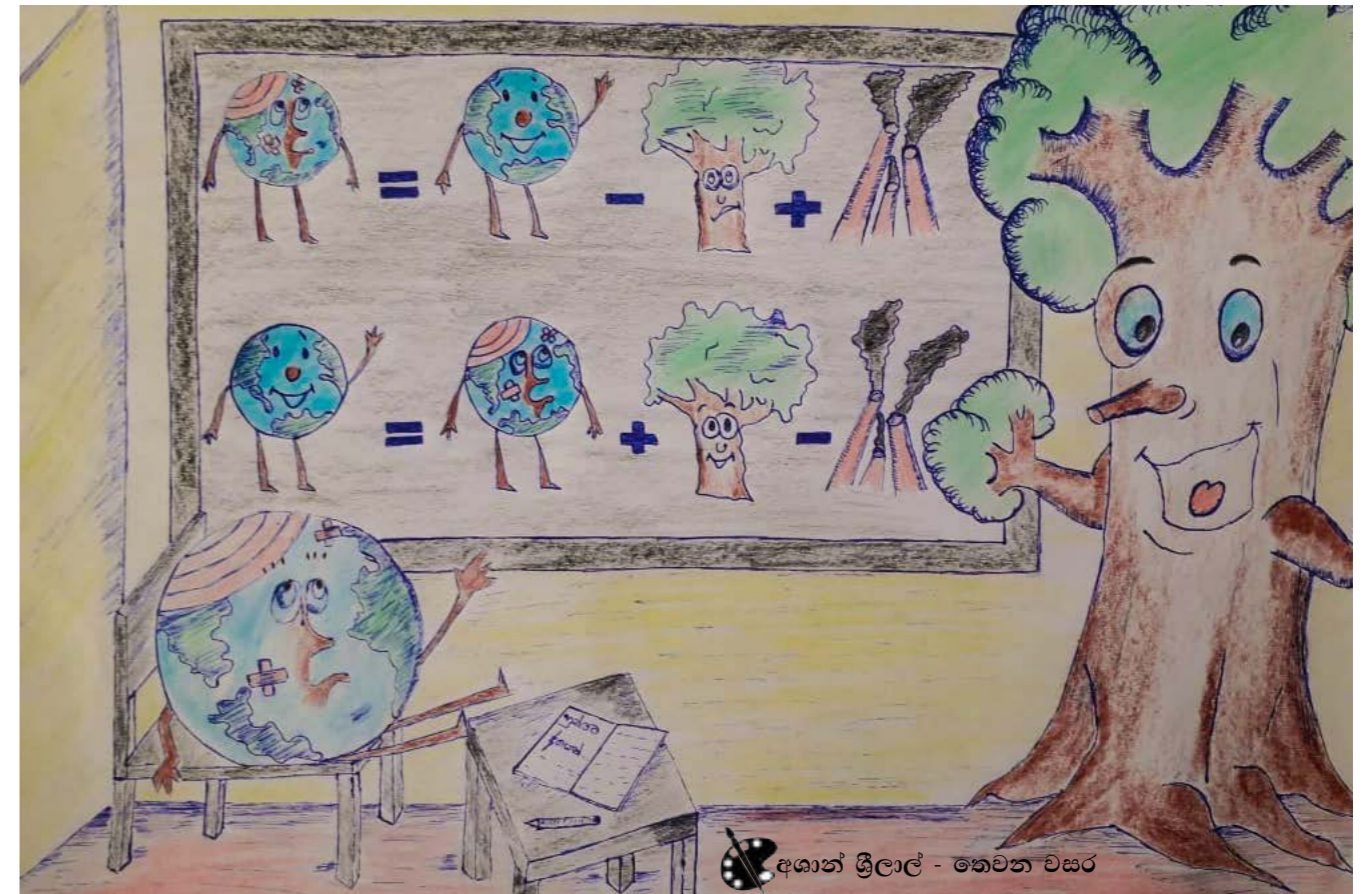
සිය දහස් සිත් කොන්හි
මොණර කොළ සිහින වූ
එක් මංසලකදී....
නොදන්නා
X පදය විලසට
දුර ගියා ජීවය
රුක් දෙවිඳු සදාලන

උසස් යැයි කියන දන - ධන පිණිස ලොබ බැඳ
තුරු ද ලිය නසාලන
නියර වැට මගේ යැයි
නෙක වාසි දොඩනු ඇත

අවපාත විය මන සුවය
ඉහළ යන යදම් පවුරට
අතරතුර ජීවිතය
හිලව් විය සම්භාවිතාවට
ජීවිතය - මරණය කියන

රුස්සය හුස්ම දී අහවර
එක යායට කාසි වී ගිය ඉරණම
මනුසක හද රුදුරු වී ඇත
මන්ද....
අද මතුත් හටගනී පැණයක්
X විලස
නියතයක් වෙනුවට
විසඳුමක් සොයා යන....

ආර්. ඒ. සී. නිලක්ෂි
දෙවන වසර

අශාන් ශ්‍රීලාල් - තෙවන වසර

කුමුදිලි රූපසිංහ - සිව්වන වසර

ප්‍රභේදිකාව

	3.		4. කැ		2.		ලා	6.
1. අ		දී			ඵ			
	ති		5. ප්‍ර			ල		ග
7.	ර				රා		9. වැ	
ගෝ		8. ආ		12. වි				ව
							ග	
ය		10. සැ				11.		පු

හරහට

පහළට

- දකුණු ඇමෙරිකා මහද්වීපයේ පිහිටි දිග ම කඳුවැටිය යි.
- ගංගා මෝය ආශ්‍රිත ව වඩදියට හසුවන ප්‍රදේශවල දක්නට ලැබෙන පරිසර පද්ධතියකි.
- නකල්ස් රක්ෂිතයට අයත් වියළි පතන බිමකි.
- මෙම කාලයට මුහුදු රළ ඉතා ප්‍රවණ්ඩ ස්වභාවයක් ගනී.
- රැම්සා සම්මුතිය මගින් ආරක්ෂා කරන ලද ලංකාවේ පිහිටි තෙත් බිමකි.
- ශ්‍රී ලංකාවේ නැගෙනහිර වියළි හා අතරමැදි කලාපය තුළ දැකිය හැකි තෘණභූමි විශේෂයකි.
- යාපනය, පුත්තලම හා මීගමුව යන ප්‍රදේශවල දැකිය හැකි ස්වභාවික පිහිටීමකි.

- හෝර්ටන් තැන්න ප්‍රදේශයේ දැකිය හැකි ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වඳුරු විශේෂයකි.
- ලොව විශාලතම සාගරය හඳුන්වන්නා වූ අන්වර්ථ නාමයකි.
- ලොව විශාලතම මිරිදිය විල මුහුද වේ.
- පංච මහා විල් දෙකක් වන ඊරි සහ ඔන්ටාරියෝ අතර පිහිටන සුන්දර දිය ඇල්ලකි.
- පොළොවෙහි සිට කි.මී. 700 පමණ ඉහළට පිහිටන වාතය පිරි අවකාශය මේ නමින් හඳුන්වයි.
- සිංහරාජ වන රක්ෂිතය මායිමේ පිහිටි ගම්මානයකි.
- ඕසෝන් ස්ථරය සුරැකීම සම්බන්ධයෙන් 1985 දී මෙම සම්මුතිය ඉදිරිපත් විය.

කුමුදලී රූපසිංහ - සිව්වන වසර

“ හිරු උදාවට පෙර වනාන්තරයේ සුන්දරත්වයට වඩා ලස්සන කිසිවක් නැත. ”
 - ජෝර්ජ් වොෂිංටන් -

දැ
මු
ල
ව
ඩ
ව
වූ

- 1) ඇමේසන් වැසි වනාන්තරය ව්‍යාප්ත වී ඇති ප්‍රදේශය සඳහා වඩාත් නිවැරදි පිළිතුර වන්නේ,
 - a) කොලොම්බියාව, වෙනිසියුලාව, ඝයනාව, බ්‍රසීලය, චීලී, ජේරු, ඉක්වදෝරය
 - b) කොලොම්බියාව, වෙනිසියුලාව, ඝයනාව, බ්‍රසීලය, බොලීවියාව, ජේරු, ඉක්වදෝරය
 - c) කොලොම්බියාව, වෙනිසියුලාව, ඝයනාව, ආජන්ටිනාව, චීලී, ජේරු, ඉක්වදෝරය
 - d) කොලොම්බියාව, වෙනිසියුලාව, ඝයනාව, බ්‍රසීලය, උරුගුවේ, පැරගුවේ, බොලීවියාව
- 2) සිංහරාජ වැසි වනාන්තරය මායිම් වන පළාත් දෙක වන්නේ,
 - a) සබරගමුව පළාත සහ දකුණු පළාත
 - b) මධ්‍යම පළාත සහ සබරගමුව පළාත
 - c) මධ්‍යම පළාත සහ උතුරු පළාත
 - d) සබරගමුව පළාත සහ උතුරු පළාත
- 3) තෙත් කලාපීය වර්ෂා වනාන්තරයක් වන්නේ,
 - a) රිටිගල
 - b) වස්ගමුව
 - c) හොර්ටන් තැන්න
 - d) කන්තෙලිය
- 4) හොර්ටන් තැන්නේ දක්නට ලැබෙන සුවිශේෂී ශාක ලෙස හැඳින්විය හැක්කේ,
 - a) යෝධ මීවන හා මහ රත්මල
 - b) බෙරලිය හා වනරාජ
 - c) නෙල්ලු පැලෑටිය හා මහ රත්මල
 - d) කොකුන් හා දුම්මල
- 5) රිටිගල කඳුකරය කඳු මුදුන් කීයකින් සමන්විත වේ ද?
 - a) 8 කින්
 - b) 7 කින්
 - c) 6 කින්
 - d) 5 කින්

- 6) ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය සඳහා වැඩි ම දායකත්වයක් ලබා දෙන්නේ පහත ඒවායින් කවරක් ද?
 - a) වනජීවී අභයභූමි
 - b) ජාතික උද්‍යාන
 - c) උද්භිද උද්‍යාන
 - d) ජෛවගෝල සංචිත
- 7) පොසිල ඉන්ධන භාවිතය වායුගෝලයේ ඇති කුමන වායුවේ ප්‍රමාණය වැඩි වීමට වගකිව යුතු ද?
 - a) ආගන්
 - b) කාබන්ඩයොක්සයිඩ්
 - c) ඕසෝන්
 - d) නයිට්‍රජන්
- 8) හරිතාගාර ආචරණය බොහෝ දුරට සිදුවීමට බලපාන්නේ,
 - a) ඕසෝන් ස්ථරය
 - b) වායුගෝලයේ තෙතමනය
 - c) අධෝරක්ත කිරණ
 - d) වායුගෝලයේ කාබන්ඩයොක්සයිඩ්
- 9) පාරිසරික සමතුලිතතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා වනාන්තරවලින් ආවරණය විය යුතු අවම භූමි ප්‍රමාණය කවර ප්‍රතිශතයක් ද?
 - a) 10%
 - b) 5%
 - c) 33%
 - d) 40%
- 10) පරිසරයේ ජෛව සංඝටක තුළට ඇතුළත් නොවන්නේ,
 - a) ක්ෂුද්‍ර ජීවී පද්ධතිය
 - b) පාංශු පද්ධතිය
 - c) ශාක පද්ධතිය
 - d) සත්ත්ව පද්ධතිය
- 11) ජාත්‍යන්තර සමුද්‍රීය සංවිධානයේ මූලස්ථානය පිහිටා ඇත්තේ කුමන නගරයේ ද?
 - a) නිව්යෝර්ක්
 - b) වොෂින්ටන්
 - c) ලන්ඩන්
 - d) ජිනීවා

12) පරිසර ආරක්ෂණ පනත බලාත්මක කරන ලද්දේ කුමන වසරේ දී ද?

- a) 1985
- b) 1986
- c) 1995
- d) 1996

13) පාංශු බාදනයට හේතුව කුමක් ද?

- a) කාර්මීකරණය
- b) වන විනාශය
- c) භූමිකම්පා
- d) මාර්ග ඉදි කිරීම්

14) ලෝක පරිසර දිනය කවදා ද?

- a) ජනවාරි 31
- b) අගෝස්තු 25
- c) ජූනි 05
- d) ඔක්තෝම්බර් 31

15) වොල්ගා නදිය ගලා යන රට කුමක් ද?

- a) එංගලන්තය
- b) ප්‍රංශය
- c) රුසියාව
- d) ජර්මනිය

16) 2020 වර්ෂයේ ලෝක පරිසර දිනයේ තේමාව වූයේ කුමක් ද?

- a) වායු දූෂණය
- b) බිලියන 7ක ජනතාවක්, එක් ග්‍රහලෝකයක්
- c) ජල දූෂණය
- d) ජෛව විවිධත්වය

ගිනිකා විරසිංහ - සිව්වන වසර
 යෙලනි ජිනදාස - සිව්වන වසර
 ප්‍රාර්ථනා බෝයගොඩ - සිව්වන වසර
 චලනී කාරකා - සිව්වන වසර
 ගයත්‍රී පබසරා - සිව්වන වසර

ප්‍රහේලිකාව - පිළිතුරු

	3.		4.		2.			6.
	ශා		කැ		ක	ඩො	ලා	න
1.	අ	න්	දී	ස්		ඵ		ය
		හි		5.	ට	ව	ල	ග
		ක		ය		ඳු		රා
7.	වා	ර	ක	න්		රා		9.
								වැ
	යු							ඳී
	ගෝ		8.	න	12.	ලු	න්	දා
			ආ		වි			ව
	ල				යා			ග
			10.	වා	නා		11.	ල
			සැ				ක	ල
								පු

දැනුමට බිඳක් - පිළිතුරු

1. b) කොලොම්බියාව, වෙනිසියුලාව, ඝයනාව, බ්‍රසීලය, බොලීවියාව, ජේරු, ඉක්වදෝරය
2. a) සබරගමුව පළාත සහ දකුණු පළාත
3. d) කන්තෙලිය
4. c) නෙල්ලු පැලෑටිය හා මහ රත්මල
5. b) 7 කින්
6. d) ජෛවගෝල සංවිත
7. b) කාබන්ඩයොක්සයිඩ්
8. d) වායුගෝලයේ කාබන්ඩයොක්සයිඩ්
9. c) 33%
10. c) පාංශු පද්ධතිය
11. c) ලන්ඩන්
12. b) 1986
13. b) වන විනාශය
14. c) ජූනි 05
15. c) රුසියාව
16. d) ජෛව විවිධත්වය

“මිනිසා, මිනිස් වර්ගයාගේ වාසභූමිය පමණක් නොවේ.
ආයුගෙන් අප ප්‍රභවය ලද්දේමු. අපගේ පැවැත්ම ද මිනිස්
වර්ගයාගේ විරස්ථිතිය සඳහා ද අවශ්‍ය දේ ආයු ලබාදෙයි.”
- බර්නාඩ් වැරෙතියස් -

හුස්මක් අහිමි වීමක්

පණුවෙකු හොටෙහි නොඇලෙනා
විස්, බටර් තැවරුණු සසම්භාවී
යිස්ටි නියැදියක රස බලනා
කුරුලු පැටියෙකි...

මව්කිරි රස නොහඳුනනා
නිල වර්ණය නොදකින
පරිගණකයේ ගජ හපනෙකු වූ
බිලිඳෙකි...

කැදර දැසින් යුතුව කෘත්‍රීම H₂O
නිමැයුමකට වෙර දරනා
මව්කිරි නොඋනනා
විද්වත් මවකි...

අහෝ...

සොබා මැණියනි...
යළි වසන්තයේ
මල්
කොයිබට පිබිඳේද?

තරංගා නිරෝෂිකා
සහාය කපිකාවාර්ය

සොබා ඡායා

සමාධි ආර්යරත්න - සිව්වන වසර

නිපුණි නිශාදිකා - දෙවන වසර

මහේෂිකා ලක්ෂාණි - සිව්වන වසර

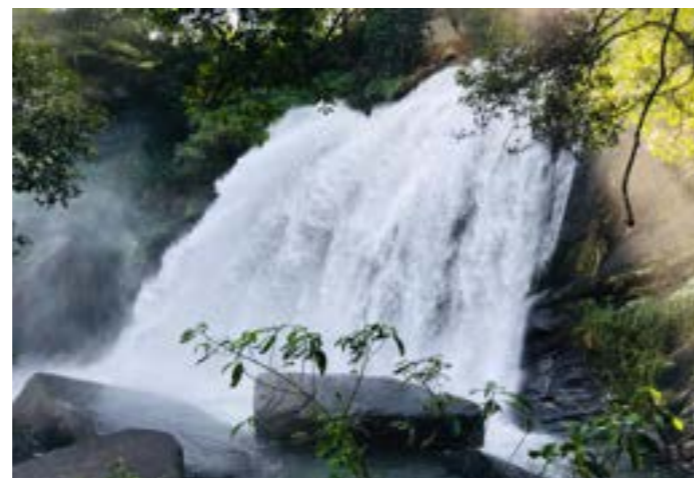
වැනෙසා සහඹන්දු - තෙවන වසර

වැනෙසා සහඹන්දු - තෙවන වසර

ජේෂලා මධුෂි - සිව්වන වසර

ගීතිකා වීරසිංහ - සිව්වන වසර

වමිකා නිලක්ෂි - දෙවන වසර

ගයේෂී ලියනගේ - සිව්වන වසර

හසිනි කොඩිතුචක්කු - තෙවන වසර

හරිනි මධුෂා - සිව්වන වසර

ගගනි ජයතිලක - සිව්වන වසර

චලනි තාරකා - සිව්වන වසර

සවිනි පෙරේරා - සිව්වන වසර

ලිහිණි හෙට්ටිආරච්චි - සිව්වන වසර

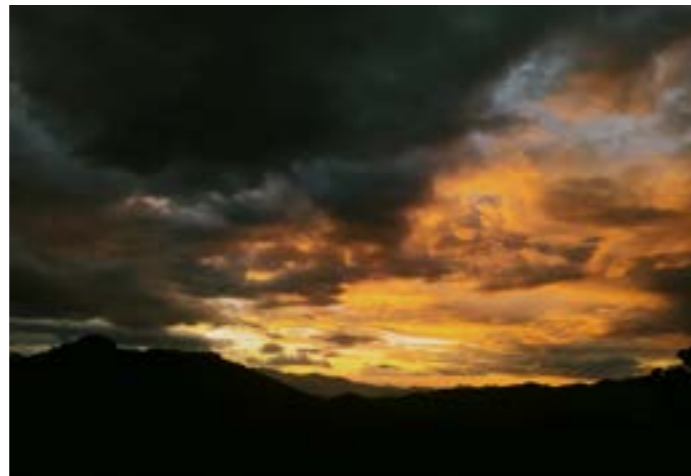
හසිනි කොඩිතුච්චිකු - තෙවන වසර

රශ්මි මේනකා - සිව්වන වසර

සවිනි වෙදගෙදර - තෙවන වසර

තිලිනි ලක්මාලි - සිව්වන වසර

අමාෂා උදේෂානි - සිව්වන වසර

සෙව්වන්දි හේරත් - දෙවන වසර

ප්‍රොෆෙසර් ඇල්ෆා සහ ජීව විද්‍යාඥ ජොන්

1 ජොන් කැලැව එළි කරලා හෝටලයක් හදනවනේ සර්. ඒකට මුල්ගල තියෙන උත්සවේ බලන්න ගියා.

ආ පොඩ්ඩා... කොහෙද මේ යන්නේ?

2 නැතුව කොහොමද පොඩ්ඩා ඒ අය වටිනා ගස් කපලා පරිසරය විනාශ කරන්නේ.

ප්‍රොෆෙසර් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති කරද්දී ඇයි මෙවිචර කැලෑ කපන්නේ.

3 ඉතින් ප්‍රොෆෙසර් ඒ අය රුක් රෝපණ වැඩසටහන්, පරිසර සුරකින අණපනත් එහෙම ගෙනල්ලා තියෙනවානේ.

ඒ ජේන හැට්. කැමරාව ඉස්සරහා දැක්ගහලා පැල හිටවලා, හොරපාරෙන් කැලෑ කපන එක තමයි ඒ අය කරන්නේ.

4 ඔව් අනිවාර්යෙන්ම. බොන වතුර වික විතරක් නෙවෙයි, ගන්න හුස්ම විකටත් අපිට සල්ලි ගෙවන්න වේවි මේ විදිහට ගියොත්.

මේ පරිසර විනාශය ඉස්සරහට ලොකු බලපෑමක් නේද ?

5 ඒකනම් වෙන්ක දෙන්න බෑ සර්. මමත් ගහක්වත් හිටවන්න ඕනේ.

මේ තරම් නැහැ. ඉස්සර මිනිස්සු ගහට කොළට ආදරේ කළා. අවුරුදු 100කට කලින් ලංකාවේ වනගහනය 70% දැන් වෙනකොට 29% යි. නව ඉස්සරහට ගහකොළක් නැතිම වෙයි මෙහෙම ගියොත්.

ඉස්සරත් මේ විදිහට පරිසරය විනාශ කළාද ?

6 පොඩ්ඩා දන්නවාද, වැඩුණු ගහකට පුලුවන් දවසක මිනිස්සු තුන්දෙනෙක්ට ඔක්සිජන් දෙන්න. පොඩ්ඩගේ අදහස නම් හොඳයි. ඒත් ඉතින්... ටීවීවල වගේ පැළේ ඉන්ද්‍රලා විතරක් බැහැ. ඒවා ලොකු වෙනකන් රැකබලා ගන්නත් ඕනේ.

ඒ කියන්නේ සර්. සංවර්ධනය කියන්නේ සම්කරණයක් වගේ නේද ? දෙපැත්තම සමානව යන්න ඕනේ.

7 දැන් මට තේරෙනවා.

හරියට හරි පොඩ්ඩා. පරිස්සමෙන් අඩු වැඩි කිරීම් කරන්න ඕනේ. නැත්නම් උත්තරේ වරදිනවා.

ඒ වගේ තමා රටක සංවර්ධනයත්, හුස්ම ගන්න තියෙන පරිසර පද්ධති විනාශ කරලා දියුණුවක් හොයන එකක් ධන සෘණ මාරුකරන් ගණන් හදනවා වගේ තමයි.

ප්‍රකාශනය
විෂය සංගමය
සමාජ සංඛ්‍යාත අධ්‍යයනාංගය
මානව ශාස්ත්‍ර හා සමාජ විද්‍යා පීඨය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

